

Opgraving -variant archeologische begeleiding- Sluisstraat te Koog aan de Zaan,
gemeente Zaanstad

Argo 407

ARCHEOLOGENBUREAU ARGO

Opdrachtgever:	Gemeente Zaanstad
Bevoegde overheid:	Gemeente Zaanstad
Deskundige namens bevoegde overheid:	S. Hakvoort
Gemeente:	Zaanstad
Plaats:	Koog aan de Zaan
Toponiem:	Sluisstraat
OM-nummer.:	5476835100
Coördinaten:	115.894/497931 (centrum)
Datum veldwerk:	27 tot en met 30 november, 4, 5 en 8 december 2023
Veldteam:	J.P.L. Vaars, A. Médard, D. Postma & K. Kremer
Titel:	Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad
Rapportnummer:	Argo 407
Auteur(s):	K. Kremer
Bijdragen:	J. Vaars, P. Veenstra, A. Médard, L. Baghdadi
Illustraties:	J. de Munnik (tenzij anders vermeld)
Fotografie:	K. Kremer (tenzij anders vermeld)
Opmaak:	K Kremer
Dataverwerking:	K. Kremer
Datum uitgave:	Februari 2025
Versienummer:	06 (definitief)
Beheer en plaats projectdocumentatie:	Archeologenbureau Argo te Zaandam
Autorisatie:	A. Médard (Archeologenbureau Argo)
ISSN:	1879-7091
Goedgekeurd door bevoegde overheid:	Ja

Eventuele vragen over dit rapport kunnen aan de auteur worden gesteld via onderstaand mailadres: info@archeologenbureauargo.nl

Disclaimer:

Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect danwel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Archeologenbureau Argo 075-6314418
 Symon Spiersweg 7-B14 info@archeologenbureauargo.nl
 1506 RZ Zaandam www.archeologenbureauargo.nl

Inhoudsopgave

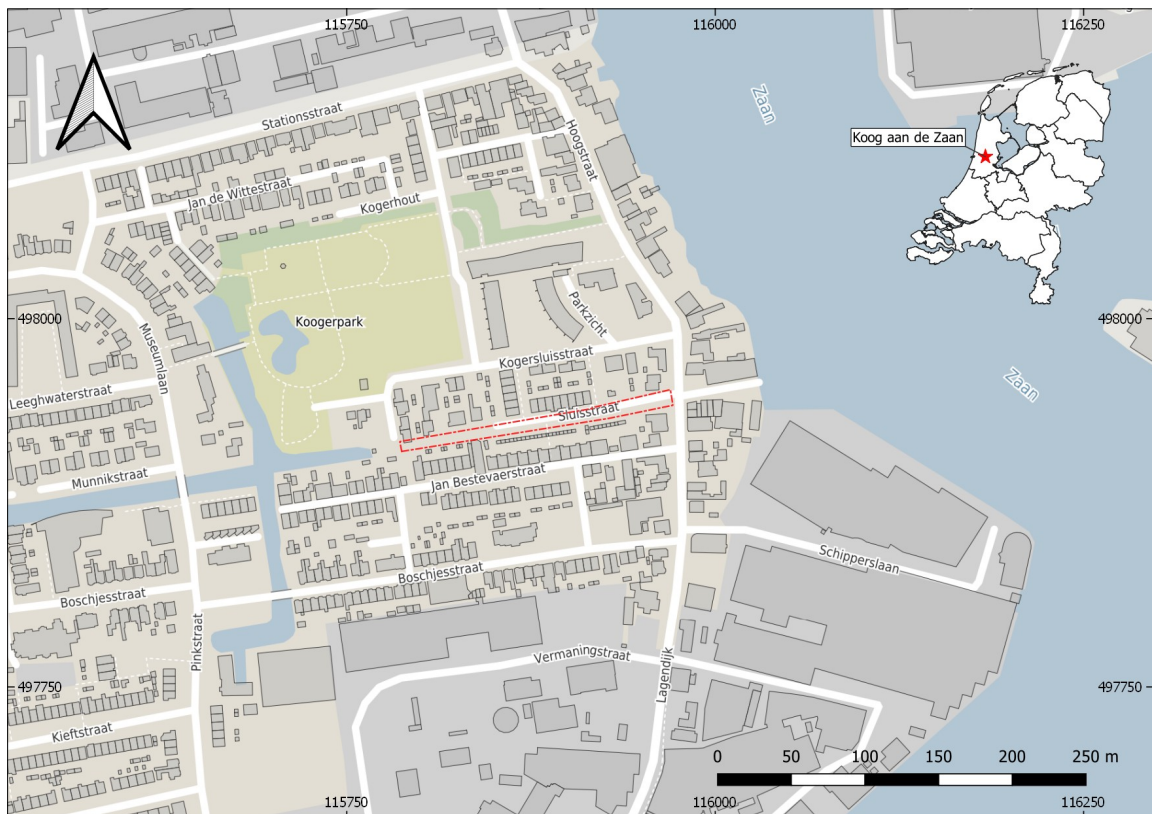
1. Inleiding.....	4
2. Vooronderzoek en verwachting.....	6
2.1 Eerdere verwachting.....	6
2.2 Onderzoeksvragen.....	6
3. Veldwerk.....	7
3.1 Werkwijze.....	7
3.2 Bodemopbouw.....	7
3.3 Sporen.....	8
3.4 Vondstmateriaal.....	10
4. Beantwoording onderzoeksvragen.....	18
5. Samenvatting en advies.....	19
6. Bronnen.....	20
6.1 Literatuur.....	20
6.2 Afbeeldingenlijst.....	20
6.3 Tabellenregister.....	21
 Bijlage 1. Traject archeologische monumentenzorg: stappenplan.....	22
Bijlage 2. Tabel archeologische en geologische perioden.....	24
Bijlage 3. Sporenlijst.....	25
Bijlage 4. Vondstenlijst.....	26
Bijlage 5. Determinatielijst keramiek.....	27
Bijlage 6. Determinatielijst glas.....	43
Bijlage 7. Determinatielijst bouwkeramiek.....	44
Bijlage 8. Determinatielijst pijpen.....	45
Bijlage 9. Determinatielijst leer.....	49
Bijlage 10. Determinatielijst bot.....	50
Bijlage 11. Catalogus keramiek en glas.....	51
Bijlage 12. ASK oostkant.....	63
Bijlage 13. ASK westkant.....	64
Bijlage 14. Vakindeling begeleiding.....	65

1. Inleiding

In de periode van 27 tot en met 30 november en 4, 5 en 8 december 2023 is in opdracht van de gemeente Zaanstad door Archeologenbureau Argo een opgraving – variant archeologische begeleiding uitgevoerd in het plangebied Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad (afbeelding 1 en 2). De aanleiding tot het onderzoek werd gevormd door de geplande aanleg van riolering.

De Sluisstraat was vroeger een haaks op de Lagendijk liggende sloot genaamd de Sluissloot. Langs de Sluissloot heeft mogelijk gedurende de 16e, 17e, en 18e eeuw bebouwing gestaan. Naast de bebouwing lagen er langs de sloot boenwalle, bij deze boenwalle werd de vaat gewassen. Op deze locaties kunnen veel vondsten (aardewerk, tinnen lepels en dergelijke) worden verwacht. De geplande graafwerkzaamheden kunnen een bedreiging vormen voor de archeologische resten (Kleij, 2023).

Het doel van de opgraving – variant archeologische begeleiding- was het veiligstellen van eventuele sporen, vondsten en monsters om daarmee informatie *ex situ* te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden. Het onderzoek is uitgevoerd conform de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.2) 4004 Opgraven - variant archeologische begeleiding -, de richtlijnen en vraagstelling uit het Programma van Eisen (Kleij, 2023) en het Plan van Aanpak (De Munnik & Vaars, 2023). Kort na afronding van het veldwerk zijn de eerste resultaten in een evaluatierapport opgenomen (Vaars, 2023).

Afbeelding 1. Het plangebied (rood omlijnd) geprojecteerd op een uitsnede van een moderne topografische kaart.

Afbeelding 2. Het plangebied. Foto richting zuidwesten.

2. Vooronderzoek en verwachting

2.1 Eerdere verwachting

Voor het plangebied is geen separaat bureauonderzoek opgesteld. Het verwachtingsmodel in het PvE vermeldt het volgende:

De Sluisstraat ligt op de plaats van de oude Sluissloot die op de kaart van 1812-1813 nog zichtbaar is (afbeelding 3). De nieuwe sleuf waarin het riool geplaatst wordt, komt in de oude sloot. Men kan dan ook restanten van beschoeiing en vondstmateriaal verwachten, afkomstig van de boenwallekes aan de noord- en zuidkant van de sloot. Dit zijn tevens plekken waar veel vondstmateriaal kan liggen.

Afbeelding 3. De ligging van het plangebied (groen omkaderd) in Koog aan de Zaan. In rood de woningen uit de 17e en 18e eeuw, in donkergrijs de schuren en pakhuizen uit diezelfde tijd. De oranje zeshoek is een slijpmolentje. De huidige bebouwing is met dunne rode lijnen weergegeven (Kleij, 2023).

2.2 Onderzoeksvragen

In het voorafgaande aan deze opgraving (variant archeologische begeleiding) opgestelde PvE zijn de onderstaande onderzoeksvragen opgesteld (Kleij, 2023).

1. Wat is de aard, omvang en fysieke kwaliteit van de archeologische resten?
2. Beschrijf en interpreteer de bodemopbouw op de onderzoekslocatie.
3. Wat is de datering van de archeologische resten? Zijn er specifiek ook resten aanwezig die dateren uit de Middeleeuwen en die te relateren zijn aan de vroegste ontginning van de regio?
4. Zijn er resten van de bebouwing of bewoning aanwezig? Zo ja, beschrijf deze (aard, datering).
5. Zijn er sporen en vondsten aanwezig die vóór de 17e eeuw kunnen worden gedateerd? Wat is de aard en datering van deze resten?
6. Zijn stortplaatsen van afval of concentraties van vondsten aanwezig?
7. Hoe is de samenstelling en wat is de herkomst van de archeologische vondsten?
8. Wat is de datering of looptijd van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
9. Van welke bouwwerken zijn eventuele sporen afkomstig en uit welke tijd dateren ze?

3. Veldwerk

3.1 Werkwijze

Het onderzoek heeft plaatsgevonden binnen de beperkingen die worden geschapen door de te begeleiden civieltechnische werkzaamheden. Wegens recente verstoringen vanaf het einde van vak 9 welke aanhielden tot en met vak 11 (bijlage 13) is in overleg met het bevoegd gezag op 5 december 2023 besloten om de begeleiding te staken. Op 8 december 2023 is geconstateerd dat de recente verstoringen bleven aanhouden en is de begeleiding beëindigd.

Bij de aanleg van het vlak en uit de aangetroffen sporen zijn vondsten verzameld. Het vlak is gefotografeerd en tevens getekend. De sporen zijn lithologisch beschreven.

3.2 Bodemopbouw

Ten behoeve van aardwetenschappelijk onderzoek zijn tijdens het archeologisch onderzoek drie profielkolommen aangelegd.

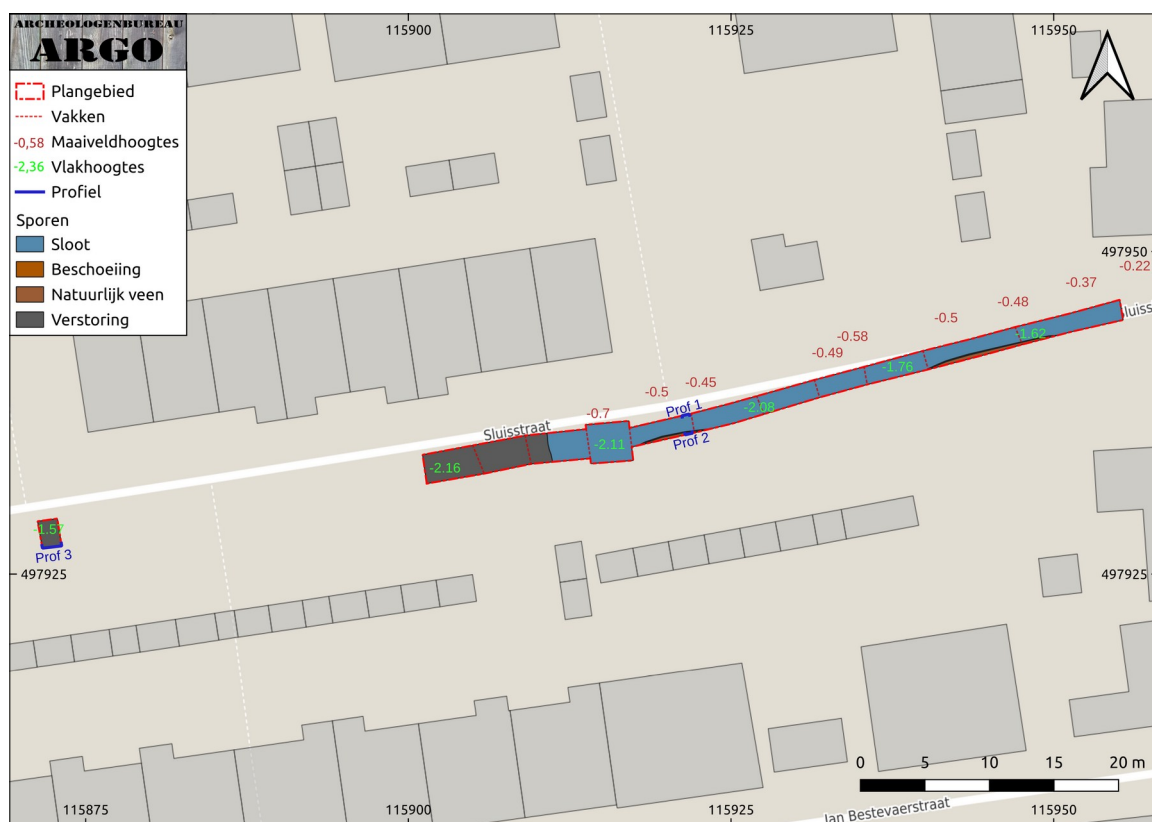
De bodemopbouw is in grote lijnen van boven naar onder als volgt. Onder de reeds verwijderde bestrating bevond zich tot 0,3 m -mv (-0,8 m NAP) een recent opgebrachte laag zand. Daar weer onder bevond zich nog een (sub)recente ophogingslaag, bestaande uit grijsdonkerbruine klei. Deze reikte tot 1,0 m -mv (- 1,5 m NAP). Onder deze recente pakketten lag in een groot deel van de werkput en in profiel 1 slootvulling van de Sluissloot (spoornummer 1). Spoor 1 bestaat uit matig humeuze grijsbruine klei met vlekken. Profiel 2 is buiten de Sluissloot gezet. Hier werd direct onder de recent opgebrachte lagen het natuurlijke veen aangetroffen.

Profiel 3 bestond volledig uit recent opgebrachte zandpakketten.

Het vlak, tevens de ontgravingsdiepte ten behoeve van de aanleg van het riool, is in het oosten op een hoogte van -1,62 m NAP aangelegd en liep naar het westen geleidelijk af naar -2,16 m NAP. Omdat het onderzoek gebonden was aan deze ontgravingsdiepte is de bodem van de Sluissloot niet bereikt. Het natuurlijke veen is slechts zeer plaatselijk bereikt, op een klein deel van het tracé dat zich net buiten de sloot bevond.

Afbeelding 4. Overzichtsfoto van de Sluisstraat, foto richting het oosten.

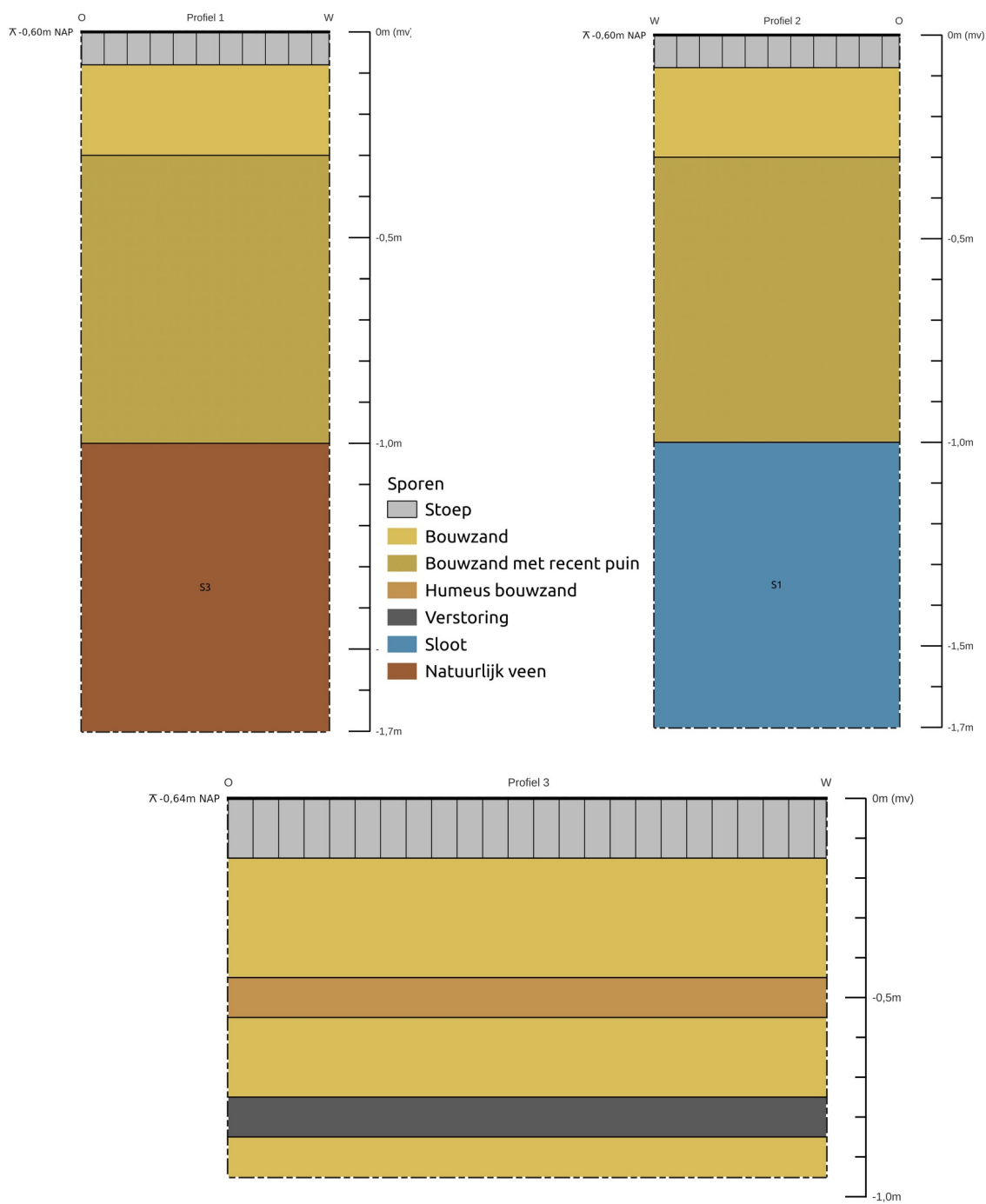

Afbeelding 5. Overzicht sporen aangetroffen in vlak 1.

3.3 Sporen

Bij de archeologische begeleiding zijn drie spoornummers uitgedeeld (bijlage 3). Spoor 1 bestaat uit de oude Sluissloot welke is gedempt. De slootvulling bestaat uit grijsbruine zwak siltige, matig humeuze gevlekte klei met stukjes keramiek en baksteen. Al het vondstmateriaal is afkomstig uit spoor 1. Spoor 2 is de houten beschoeiing van deze sloot, welke slechts sporadisch is aangetroffen. Het gaat om delen van de beschoeiing van de zuidelijke slootkant, die grotendeels buiten de werkput viel. Waar de beschoeiing is aangetroffen was deze in zeer slechte staat. Waarschijnlijk was de beschoeiing tijdens eerdere werkzaamheden kapot getrokken, hierom was het niet mogelijk om de beschoeiing goed te documenteren. De noordelijke slootkant en bijbehorende beschoeiing vielen geheel buiten de werkput. De breedte van de sloot is dan ook niet bekend. Spoor 3 bestaat uit roodbruin natuurlijk veen.

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

Afbeelding 6. Bodemprofielen 1, 2 en 3.

3.4 Vondstmateriaal

Tijdens het onderzoek zijn vijftien vondstnummers uitgedeeld. Alle vondsten zijn afkomstig uit de slootvulling (S1). Het vondstmateriaal bestaat met name uit keramiek, bouwkeramiek, pijpaaarde en glas. In totaal zijn 438 fragmenten keramiek, 20 fragmenten glas, 87 fragmenten pijpaaarde, 9 fragmenten bot, 10 fragmenten bouwkeramiek, 1 stuk leer en 1 stuk hout aangetroffen.

3.4.1. Keramiek bouwkeramiek, pijpaaarde en glas (P. Veenstra & J. Vaars)

Het onderzoek ter plaatse van de Sluisstraat in Koog aan de Zaan heeft een grote diversiteit aan keramisch vondstmateriaal opgeleverd.

Er zijn in totaal 555 vondsten gedetermineerd binnen de categorieën keramiek (438), bouwkeramiek (10), pijpaaarde (87) en glas (20). Deze zijn te herleiden naar een totaal MAE van 488, waarvan 377 keramiek, 9 bouwkeramiek, 83 pijpaaarde en 19 glas (tabel 1). Voor de determinaties van het materiaal is het Deventer Systeem (www.deventersysteem.nl) aangehouden.

Materiaal	Aantallen	MAE
Keramiek	438	377
Bouwkeramiek	10	9
Pijpaaarde	87	83
Glas	20	19

Tabel 1. Aantal fragmenten en totaal MAE per materiaalcategorie.

Keramiek

De 438 keramiekfragmenten zijn in veertien verschillende soorten op te delen. Hiervan vormt roodbakkend aardewerk veruit de grootste groep (tabel 2). De keramiekvondsten bestaan voornamelijk uit vondsten afkomstig uit verschillende regio's in Nederland (Delft, Friesland en andere niet met zekerheid op herkomst te herleiden plaatsen). Terwijl het grootste gedeelte van het materiaal regionaal lijkt te zijn, is het overige materiaal zeer divers qua afkomst. Zo worden verschillende landen vertegenwoordigd waaronder Engeland, China, Italië, Portugal en verschillende streken/plaatsen in Duitsland.

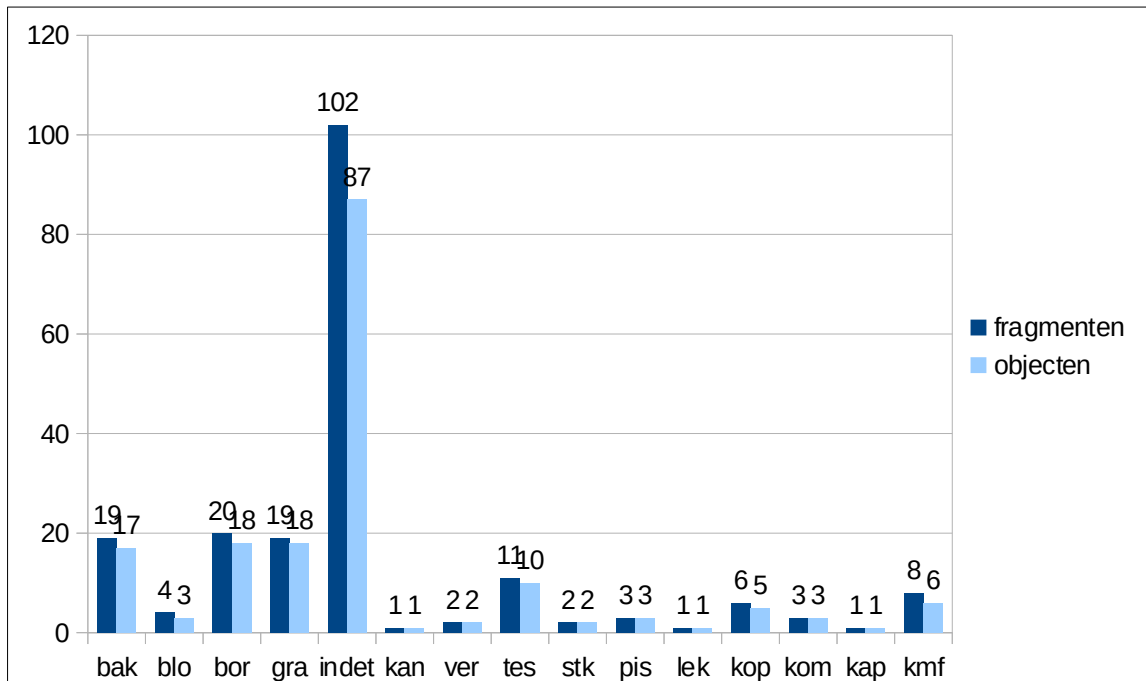
Soort	Aantallen
Rodbakkend aardewerk	202
Witbakkend aardewerk	64
Faience	46
Industrieel wit aardewerk	36
Steengoed S2	26
Majolica	21
Europees porselein	17
Porselein	17
Portugees tinglazuur aardewerk	2
Werra-aardewerk	2
Steengoed S3	2
Italiaans tinglazuur aardewerk	1
Weser aardewerk	1
Industrieel rood	1

Tabel 2. Aantal fragmenten per keramiegroep.

Roodbakkend aardewerk

Het roodbakkende aardewerk is, zoals gebruikelijk, de meest voorkomende bakselgroep, met een totaal van 202 fragmenten. Veel van dit materiaal is sterk gefragmenteerd, waardoor geen specifieke vorm kan worden bepaald. Deze fragmenten zijn aangeduid als 'indet' in afbeelding 7. Buiten de onbekende vormen vertoont het roodbakkende aardewerk de grootste variëteit aan vormen van alle bakselgroepen. De meest voorkomende vormen zijn borden, grappen en bakpannen, die vrijwel gelijk in aantal zijn. Daarna volgen vuurtesten en komforen als de meest voorkomende vormen, naast het eerder genoemde eetgerei.

Het roodbakkende aardewerk is afkomstig uit verschillende regio's in Nederland, waaronder Friesland. Daarnaast zijn er twee fragmenten van buitenlands materiaal uit het Duitse Nederrijngebied, gedateerd in de 18e eeuw. Het merendeel van het materiaal is van Nederlandse herkomst, maar heeft geen duidelijke regionale herkomst. Het oudste object is een bakpan (r-bak-5), gedateerd uit de tweede helft van de 16e eeuw. Het grootste deel van de fragmenten kan worden gedateerd tussen het eerste kwart van de 17e eeuw en het laatste kwart van de 18e eeuw. Enkele fragmenten uit de 19e eeuw vormen de jongste objecten in deze collectie. Vanwege de fragmentatie kon een groot aantal fragmenten niet specifiek worden gedateerd en is een datering tussen de 17e en 20e eeuw toegepast.

Afbeelding 7. Roodbakkende vormen met aantallen fragmenten en objecten (MAE).

Witbakkend aardewerk

Het witbakkende materiaal bestaat uit 64 fragmenten, waarvan het merendeel sterk gefragmenteerd is. Hierdoor kan aan de meeste fragmenten geen specifieke vorm worden toegeschreven en is een nauwkeurige datering niet mogelijk. De vormen die wel herkend kunnen worden, omvatten fragmenten van grappen (7), komforen (7), bakpannen (2), olielampen (2), een kachelpan, een lekschaal, een pot, een vergiet en een zalfpot.

Van twee fragmenten kan de productieregio worden herleid. Dit betreft twee Friese fragmenten met vlekken van mangaanoxide, bekend als 'Fries vlekkengoed'. De overige fragmenten zijn van Nederlandse herkomst, maar de specifieke regio is niet te bepalen.

Het oudste materiaal betreft een bakpan (w-bak-5), gedateerd tussen 1575 en 1625. Het jongste materiaal bestaat uit verschillende fragmenten van komforen (w-kmf-15), die dateren van de 19e tot de 20e eeuw. Het merendeel van het materiaal is te dateren binnen de tweede helft van de 17e eeuw tot de 19e eeuw.

Faience

De faience is vertegenwoordigd door 46 fragmenten. Van deze fragmenten zijn er 41 onderdelen van borden, daarnaast is er één fragment van een kop, één van een kom en één van een zoutvat. De overige twee fragmenten kunnen niet worden geïdentificeerd als specifieke vormen.

Het zoutvat (V2-11) bevat een monochroom blauw-wit kraakdecor in de kom, waar het zout zich bevindt, en wordt gedateerd tussen 1625 en 1675. De kop (V4-20) maakt deel uit van een kop en schotelcombinatie en heeft ook een monochroom blauw-wit decor met een bloemmotief. Deze kop is te dateren tussen 1675 en 1775. De kom (V2-7) is geheel wit en wordt gedateerd tussen 1625 en 1725.

Van de 41 borden hebben 28 een monochroom blauw decor, negen een geheel wit decor, en drie vertonen polychrome decors met onder andere paars, blauw, rood en wit. Ongeveer een derde van het materiaal dateert uit de 18e eeuw, en bijna de helft is te dateren tussen de tweede helft van de 17e eeuw en de eerste helft van de 18e eeuw. Daarnaast zijn er enkele objecten die gedateerd kunnen worden in het midden van de 17e eeuw. De oudste objecten dateren tussen 1620 en 1675.

Industrieel witbakkend

Het industrieel witbakkende aardewerk bestaat uit 36 fragmenten. Het gaat voornamelijk om borden/schotels en kopjes. Het grootste deel van het materiaal lijkt gemaakt te zijn in Engeland. Enkele stukken hebben een Nederlandse afkomst.

De vorm van een compleet voorwerp (V3-32) doet zeer denken aan dat van een gootsteenzeef of afvoerplug (afbeelding 8). Het lijkt echter dat het object een theefilter is uit het midden van de 19e eeuw. Dit object behoort tot een theepot met een grote pot bovenop de opening. Hierin zat het object om de theebladeren en de thee van elkaar te scheiden. Op afbeelding 9 is een moderne variant te zien. Dit soort theefilters bestaat uit verschillende soorten materialen en is in verschillende perioden op dezelfde manier gevormd en gebruikt.

Afbeelding 8. V3-32, Theefilter van industrieel wit aardewerk.

Afbeelding 9. Moderne theepot met dezelfde theefilter als V3-32 (bron: <https://www.serviesmerij.nl/a-86383149/boerenbont-483a-societe-ceramique/oud-boerenbont-societe-ceramique-483a-robuste-theepot-nr-1-met-filter/#description>).

Steengoed S2

Steengoed wordt vertegenwoordigd door 26 fragmenten. De vormen van het steengoed omvatten flessen (11), potten (4), kannen (3), knikkers (3) en 5 fragmenten waarvan de vorm niet kan worden vastgesteld. Het materiaal lijkt voornamelijk uit Duitsland afkomstig te zijn, met Westerwald als de meest voorkomende regio (15 fragmenten), gevolgd door Frechen (3 fragmenten). De overige fragmenten zijn wel van Duitse herkomst, maar de specifieke regio is niet te bepalen.

Van de 26 fragmenten vertonen er acht een decor of versiering. Alle decors, behalve één, zijn uitgevoerd met blauw kobaltoxide. De decors omvatten onder andere een applique met een heraldisch wapenschild in kobaltblauw, een bloem in kobaltblauw, een ingekraste bloem met kobaltblauw, en de overige fragmenten bevatten enkel kobaltblauwe vegen. Het enige decor zonder kobaltblauw toont een applique met een floraal motief.

De meest voorkomende vorm is de fles, die allemaal mineraalwaterflessen blijken te zijn. De meeste van deze flessen dateren uit de 19e eeuw, hoewel drie flessen in de tweede helft van de 18e eeuw gedateerd kunnen worden. Een enkele vondst, een kan uit Frechen (V12-23), kan worden gedateerd in de tweede helft van de 16e eeuw, en is daarmee het oudste object binnen de steengoedvondsten. Vijf fragmenten dateren uit de 17e eeuw, elf fragmenten uit de 18e eeuw en de resterende negen fragmenten uit de 19e eeuw. Al het materiaal is te dateren in de Nieuwe Tijd, met de oudste fragmenten uit de periode na 1550 en de jongste uit de 19e eeuw.

Majolica

Er zijn 21 fragmenten van majolica aardewerk aangetroffen, afkomstig uit de Nederlanden. Alle fragmenten zijn onderdelen van borden. Vanwege de sterke fragmentatie is het slechts mogelijk om twee objecten een Deventer Systeem typecode toe te kennen.

De decors op deze borden variëren sterk. Vijf van de 21 fragmenten hebben een monochroom blauw-wit decor, dertien fragmenten zijn geheel wit, en de overige drie bevatten een polychroom decor, met onder andere geel, blauw en wit.

Het oudste bord (V1-12) wordt gedateerd tussen 1550 en 1675 en heeft een monochroom blauw-wit decor. Het majolica aardewerk heeft in alle gevallen een begindatering voor de eerste helft van de 17e eeuw. Drie fragmenten hebben een sluitdatum in het laatste kwart van de 17e eeuw. Acht fragmenten zijn gedateerd aan het begin van de 18e eeuw, vijf binnen de eerste helft van de 18e eeuw, en één in het laatste kwart van de 18e eeuw.

Europees porselein

Er zijn 17 fragmenten van Europees porselein aangetroffen. De fragmenten zijn allen onderdelen van servies: negen kopjes, vier borden en een theepot. De overige fragmenten zijn te sterk gefragmenteerd om een specifieke vorm te bepalen. Ten slotte is er een stokje in een porseleinen object waarvan de exacte vorm nog niet is vastgesteld. Mogelijk betreft het een miniatuurvaas of een handvat van een theeketel. Het porseleinen object, en daarmee het houten stokje, wordt gedateerd in de tweede helft van de 18e eeuw. Het porselein dateert voornamelijk uit de 19e eeuw, met uitzondering van één scherf die uit de 20e eeuw stamt.

Aziatisch porselein

Er zijn 17 fragmenten van Aziatisch porselein aangetroffen. De vormen die hierbij voorkomen zijn borden (11), kopjes (3), een kom en een object waarvan de functie nog niet volledig is vastgesteld. Dit laatste betreft een

porseleinen vorm met een houten stokje erin (V2-21). Mogelijk gaat het om een miniatuurvaasje of een handvat van een theeketel, waarbij het houten stokje als bevestiging dient.

Het Aziatische porselein heeft over het algemeen een oudere datering dan het Europese porselein. Het oudste materiaal bestaat uit vier fragmenten die dateren uit het laatste kwart van de 17e eeuw. De overige fragmenten zijn allemaal te dateren in de 18e eeuw.

Portugees tinglazuur

Uit Portugal is een klein fragment van een kommetje aangetroffen (V1-24). Dit fragment valt in de categorie Portugees tinglazuur en is gecatalogiseerd als *po-kom-2*. Het is versierd met een monochroom blauw-wit decor en wordt gedateerd tussen 1600 en 1650.

Werra-aardewerk

Het Duitse Werra-aardewerk is vertegenwoordigd door twee scherven (V4-9) die samen een bord vormen (wa-bor-1). Dit materiaal wordt gedateerd tussen het laatste kwart van de 16e eeuw en de eerste helft van de 17e eeuw.

Steengoed S3

Er zijn twee objecten van Engels industrieel steengoed (S3) gevonden. Een van deze objecten is een zeer bijzonder en vrij zeldzaam object (V12-25) (afbeelding 10). Deze kleine steengoedscherf is niets minder dan een fragment van een 'Littler-Wedgwood Blue' kopje. William Littler heeft tussen 1740 en 1760 invloed gehad binnen de pottenbakkerij, waarbij hij tussen 1750 en 1760 bij de bekende firma 'Wedgwood' te werk mocht (Hildyard, 2020). Hier heeft hij enkele bijzondere objecten gemaakt zoals de blauwe serviezen op afbeelding 10 en 11. Helaas is de gevonden scherf een klein fragment. Littler's Blue, is tegenwoordig zeer zeldzaam en wanneer het gevonden wordt zijn het meestal theepotten of koffiepotten. Theekopjes zoals dit object worden nog minder vaak gevonden.

Afbeelding 10. V12-25, Littler's Wedgwood Blue kopje, fragment circa 1750.

Afbeelding 11. Littler's Wedgwood Blue theepot circa 1750 (bron: <https://www.antiquepottery.co.uk/saltglaze-stoneware-teapot-in-littlers-or-aarons-blue-staffordshire-circa-1750/> geraadpleegd op 6-12-2024.).

Italiaans tinglazuur

Het Italiaanse tinglazuur is in dit onderzoek vertegenwoordigd door een enkele scherf (V1-14), afkomstig van een wijwaterbakje. Dit kleine fragment toont een rijk kleurenpalet, bestaande uit groen, geel, oranje, blauw, wit en zwart. Het fragment betreft de bovenzijde van het bakje, waar het ophangoog zich bevindt. De achterzijde is volledig vlak en ongeglazuurd, zodat het object strak tegen de muur kon worden gehangen. Het object wordt gedateerd in de 17e eeuw. Vanwege de beperkte omvang van het fragment is een meer specifieke datering niet mogelijk. De aanwezigheid van dit wijwaterbakje suggereert dat er katholieke bewoners aanwezig waren, die bovendien de financiële middelen hadden om zich een kostbaar Italiaans object te veroorloven.

Weser aardewerk

Het Duitse Weser-aardewerk is in dit onderzoek vertegenwoordigd door één object: een bord (V2-1). Dit bord wordt gedateerd tussen het einde van de 16e eeuw en de eerste helft van de 17e eeuw.

Industrieel rood

Tussen het materiaal is een klein fragment van industrieel rood aangetroffen (V12-21). Het fragment is zo klein dat de oorspronkelijke vorm niet kan worden vastgesteld. Het aardewerk is van Engelse oorsprong en dateert mogelijk uit de 18e eeuw.

Pijpaarde

Tijdens het onderzoek zijn 88 fragmenten van pijpaarde objecten gevonden, waarvan 87 fragmenten van kleipijpen en één bodem van een pijpaarde kopje. Van de 87 kleipijpen zijn er 72 pijpenkoppen. Hiervan bevatten er 45 een hielmerk, zijmerk of bijmerk. Zes van deze 45 pijpenkoppen hebben een productieplaats die niet geheel zeker is. De overige 39 pijpenkoppen zijn geproduceerd in Gouda. De onbekende pijpenkoppen zijn koppen waarvan het merk niet leesbaar is door aanslag of slijtage, of koppen met onherleidbare versieringen, zoals een fleur de lis op de bodem, een enkele stip aan de zijkant, en tweemaal tutorrozen op de pijpenkoppen. Van andere koppen zijn hielmerken soms niet herleidbaar, maar deze hebben als bijmerk het wapen van Gouda. Alle bekende merken en hun herkomst kunnen worden herleid naar Gouda (Duco, 2003).

De pijpen zijn voornamelijk ovoïde en trechtervormige pijpenkoppen, met een enkele dubbelconische pijpenkop ertussen, allemaal grove pijpenkoppen.

Zeven pijpenkoppen, met een dubbelconische vorm, hebben een datering in de tweede helft van de 17e eeuw. 29 pijpenkoppen hebben een datering binnen de eerste helft van de 18e eeuw en veertien in de tweede helft van de 18e eeuw.

Glas

Er zijn 20 fragmenten van glas gevonden. Het merendeel hiervan is niet te determineren vanwege de sterke fragmentatie. De identificeerbare vormen omvatten flessen (4), vensterglas (4), bekers (3), kelkglazen (2), een pot, een fragment van een roemer en een vrijwel compleet Berkenmeier glas dat dateert tussen 1500 en 1575 (V2-1). Dit Berkenmeier glas is het oudste object onder de glasvondsten.

Van de flessen zijn twee fragmenten van wijnflessen aangetroffen: één afkomstig uit de late 19e eeuw en de ander uit de late 17e eeuw. De kelkglazen dateren uit de 18e eeuw.

Hoewel het grootste deel van het glaswerk uit de 18e eeuw stamt, zijn er ook enkele objecten uit de 17e eeuw en zelfs één uit de 16e eeuw. Daarnaast zijn er fragmenten uit de 19e en 20e eeuw, wat resulteert in een brede datering van het glasmateriaal.

Bouwkeramiek

De bouwkeramiek wordt vertegenwoordigd door tien fragmenten, bestaande uit negen wandtegelfragmenten en één fragment van een baksteen. De wandtegels zijn allemaal sterk gefragmenteerd.

De datering van de wandtegels is als volgt: één fragment stamt uit de tweede helft van de 17e eeuw, vier fragmenten dateren uit de 18e eeuw, drie uit de 19e eeuw, en één fragment is te plaatsen in de late 19e of vroege 20e eeuw (Korf, 1961/1968/1973).

Conclusie

Het onderzoek heeft een gevarieerd en rijk scala aan voorwerpen en dateringen opgeleverd. Er worden verschillende landen vertegenwoordigd, waaronder Nederland (met diverse regio's), Duitsland, Engeland, Italië, Portugal en China.

Het materiaal is zowel divers als rijk aan verschillende tijdsperioden. Zo zijn objecten gevonden zoals een bijzonder Engels steengoed Littlers Blue theekopje uit de 18e eeuw, een Berkenmeier glas uit de 16e eeuw, een faience zoutvat uit de 17e eeuw, en een industriële witte theezeeff uit de 19e eeuw. Deze objecten illustreren de verscheidenheid aan materialen, de welvaart van de gebruikers en de uiteenlopende tijdsperiodes binnen het onderzoeksgebied.

Hoewel het merendeel van het materiaal uit roodbakkerd aardewerk bestaat, is er ook een aanzienlijke hoeveelheid faience, porselein en majolica aanwezig. Verder zijn er kleinere aantallen Portugees en Italiaans tinglazuur aardewerk gevonden. Al deze materialen wijzen op een zekere rijkdom; het bezitten van dergelijke objecten was in deze tijd kostbaar, vooral in de aantallen die hier zijn aangetroffen.

Het Italiaanse materiaal is vertegenwoordigd in de vorm van een wijwaterbakje, een object dat typisch in katholieke huizen werd aangetroffen, vaak nabij de deur van een kamer. Bij binnenkomst werd men geacht de vingers in het wijwater te dopen en vervolgens een kruisteken te slaan. Dit object biedt dus bewijs van de katholieke overtuigingen die sommige bewoners hadden.

Al het materiaal is afkomstig uit spoor 1, een slootvulling. Alle scherven zijn te dateren in de Nieuwe Tijd. De oudste fragmenten stammen uit het einde van de 16e eeuw. Het materiaal bestaat voornamelijk uit roodbakkerd fragmenten. Over het algemeen betreft dit vrij eenvoudig gebruiksaardewerk, waaronder grappen, kannen, borden, bakpannen en een pispot. De jongste objecten zijn afkomstig uit het begin van de 20e eeuw. Het materiaal is verder redelijk gelijk verdeeld over de tussenliggende perioden. Toch is zichtbaar dat de 17e eeuw het best vertegenwoordigd is, gevolgd door de 18e eeuw en daarna de 19e eeuw.

3.4.2. Dierlijk bot (A. Médard, senior KNA specialist zoöarcheologie actorregistratienummer 95351438)

Dit deelrapport heeft betrekking op het zoöarcheologisch vondstmateriaal. Het PvE bevat geen onderzoeksvraag of paragraaf die specifiek op deze categorie in gaat en aangezien het aangetroffen materiaal uit slechts negen botfragmenten bestaat blijft het onderzoek beperkt tot een basisdeterminatie (zie bijlage 9), verdergaande analyse is hoe dan ook niet mogelijk.

Het materiaal is ondanks de gunstige grondsoort en context (kleiige slootvulling) matig tot redelijk geconserveerd; de fragmentatiegraad is bovendien relatief hoog.

Er zijn twee dijbeenfragmenten van runderen aangetroffen en twee van schapen of geiten (eveneens dijbenen). De overige vijf zijn ribfragmenten van grote zoogdieren, vermoedelijk ook runderen. Op de meeste fragmenten zijn de gebruikelijke hak- en / of snijsporen te zien, ook zijn sporen van hondenvraat aanwezig op vier van de fragmenten.

3.4.3 Leer (L. Baghdadi)

Dit deelrapport heeft betrekking op het leer, een schoenzool (V10) (afbeelding 12).

Het betreft een relatief symmetrische zool. Een symmetrische schoenzool is een kenmerk van schoenen, muilen en laarzen ná de introductie van de hielverhoging in het begin van de 17e eeuw. Symmetrische zolen blijven in gebruik tot in de 19e eeuw (Swann, 1984, p. 32-33). De aangetroffen zool heeft een puntige neus met een versmalde middenvoet, en heeft een lengte van 22,0 cm (wat overeenkomt met de huidige Europese schoenmaat 35). De lengte biedt geen uitsluitel over de classificatie als kinderschoen of als schoen van een volwassene. Het bovenleer ontbreekt.

De binnen- en buitenkant van de schoenzool zijn duidelijk van elkaar te onderscheiden. De binnenkant van de zool heeft een glad oppervlak; de buitenkant, daarentegen, heeft een relatief ruw oppervlak. Langs de randen, het contour volgende, zijn de naaigaten zichtbaar waar de zool van de schoen met het bovenleer was bevestigd. Op de zool zijn tevens enkele kleine gaatjes waar te nemen. Te midden van de zool ter hoogte van de hiel, middenvoet en voorvoet bevinden zich drie gaatjes. De gaatjes duiden op het vervaardigingsproces van de schoen waarbij de zool op een (houten) leest werd bevestigd (Moens, 2011, p. 43). Daarnaast bevinden zich enkele kleine gaatjes ter

hoogte van de hiel. Dit zou erop kunnen wijzen dat aan de zool een hielverhoging bevestigd zat. De gaatjes liggen in een rechte lijn over de breedte van de zool. Schoenen met hielverhogingen waren al bekend rond 1600, echter werden pas in het midden van de 17e eeuw grote aantallen schoenen met een hielverhoging geproduceerd (Goubitz, 2011, p. 81).

De typologieën van Goubitz (2011) en Volken (2014) zijn grotendeels gebaseerd op de algehele vorm en stijl van schoenen. Volgens Goubitz (2011, p. 132) is het ondanks de grote variatie onder schoenzolen en snijpatronen niet mogelijk om een bruikbare typologie op te stellen. Doordat het bovenleer ontbreekt, is het in dit geval niet mogelijk om aan de schoenzool een bepaald type toe te schrijven. Goubitz (2011, p. 81) suggereert echter wel dat een relatieve chronologie op basis van vorm mogelijk is. Aan de hand van deze chronologie zou de aangetroffen schoenzool tussen begin 16e eeuw en eind 17e eeuw gedateerd kunnen worden (Goubitz, 2011, p. 82).

Op basis van de vorm van de zool, de mogelijke aanwezigheid van een aangenaide hielverhoging, en de context waarin de zool is aangetroffen lijkt een algemene datering van de schoenzool in de 17e eeuw/begin 18e eeuw (Midden Nieuwe Tijd) waarschijnlijk.

Afbeelding 12. V10 leren schoenzool, boven- en onderaanzicht.

4. Beantwoording onderzoeksvragen

1. Wat is de aard, omvang en fysieke kwaliteit van de archeologische resten?

De archeologische resten bestaan uit een deel van een slootvulling, een beschoeiing en vondsten uit de vulling. Het aardewerk, het glas, de bouwkeramiek en de gepijpte zijn redelijk geconserveerd. Het botmateriaal is matig geconserveerd.

2. Beschrijf en interpreteer de bodemopbouw op de onderzoekslocatie.

De bodemopbouw is in grote lijnen van boven naar onder als volgt. Onder de reeds verwijderde bestrating bevond zich tot 0,3 m -mv (-0,8 m NAP) een recent opgebrachte laag zand. Daar weer onder bevond zich nog een (sub)recente ophogingslaag, bestaande uit grijsdonkerbruine klei. Deze reikte tot 1,0 m -mv (-1,5 m NAP). Onder deze recente pakketten lag in een groot deel van de werkput en in profiel 1 slootvulling van de Sluissloot (spoornummer 1). De slootvulling bestaat uit matig humeuze grijsbruine klei met vlekken. Profiel 2 is buiten de Sluissloot gezet. Hier werd direct onder de recent opgebrachte lagen het natuurlijke veen aangetroffen. Profiel 3 bestond volledig uit recent opgebrachte zandpakketten.

3. Wat is de datering van de archeologische resten? Zijn er specifiek ook resten aanwezig die dateren uit de middeleeuwen en die te relateren zijn aan de vroegste ontginning van de regio?

Er is alleen een (deel van een) sloot aangetroffen. Alle vondsten zijn te dateren in de Nieuwe Tijd. De oudste fragmenten stammen uit het einde van de 16e eeuw. Het materiaal is verder redelijk gelijk verdeeld over de tussenliggende perioden. Toch is zichtbaar dat de 17e eeuw het best vertegenwoordigd is, gevolgd door de 18e eeuw en daarna de 19e eeuw. De jongste objecten zijn afkomstig uit het begin van de 20e eeuw.

4. Zijn er resten van de bebouwing of bewoning aanwezig? Zo ja, beschrijf deze (aard, datering).

Tijdens het onderzoek zijn geen resten van bebouwing aangetroffen. Het onderzoek heeft enkel de oude sloot aangetoond.

5. Zijn er sporen en vondsten aanwezig die vóór de 17e eeuw kunnen worden gedateerd? Wat is de aard en datering van deze resten?

Alle scherven zijn te dateren in de Nieuwe Tijd. De oudste fragmenten stammen uit het einde van de 16e eeuw. Het materiaal bestaat voornamelijk uit roodbakende fragmenten. Over het algemeen betreft dit vrij eenvoudig gebruiks aardewerk, waaronder grappen, kannen, borden, bakpannen en een pispot. De jongste objecten zijn afkomstig uit het begin van de 20e eeuw.

Het materiaal is verder redelijk gelijk verdeeld over de tussenliggende perioden. Toch is zichtbaar dat de 17e eeuw het best vertegenwoordigd is, gevolgd door de 18e eeuw en daarna de 19e eeuw.

6. Zijn stortplaatsen van afval of concentraties van vondsten aanwezig?

Tijdens het veldwerk zijn geen stortplaatsen of concentraties van vondsten aangetroffen. Opgemerkt moet worden dat dit ook niet mogelijk was omdat het aanwezige deel van de slootvulling daar simpelweg niet groot genoeg voor was.

7. Hoe is de samenstelling en wat is de herkomst van de archeologische vondsten?

Het vondstmateriaal bestaat met name uit keramiek, gepijpte en glas en is in afkomstig uit Nederlandse regio's, Duitsland, Engeland, Italië, Portugal en China. Hoewel het merendeel van het materiaal uit roodbakend aardewerk bestaat, is er ook een aanzienlijke hoeveelheid faience, porselein en majolica aanwezig. Verder zijn er kleinere aantallen Portugees en Italiaans tinglazuur aardewerk gevonden. Al deze materialen wijzen op een zekere rijkdom; het bezitten van dergelijke objecten was in deze tijd kostbaar, vooral in de aantallen die hier zijn aangetroffen. Het Italiaanse materiaal is vertegenwoordigd door een wijwaterbakje dit object biedt dus bewijs van de katholieke overtuigingen die sommige bewoners hadden.

8. Wat is de datering of looptijd van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?

Het vondstmateriaal bestaat uit, keramiek, bouwkeramiek, gepijpte, glas, bot en leer. De keramiek, de bouwkeramiek, de gepijpte en het glas dateren van de 17e tot en met de 20e eeuw met uitzondering van twee fragmenten die dateren uit 1575-1624. Het leer dateert uit de 17e /begin 18e eeuw.

9. Van welke bouwwerken zijn eventuele sporen afkomstig en uit welke tijd dateren ze?

Er zijn geen overblijfselen van bouwwerken aangetroffen.

5. Samenvatting en advies

In de periode van 27, 28, 29, 30 november en 4, 5 en 8 december 2023 is in opdracht van de gemeente Zaanstad door Archeologenbureau Argo een opgraving – variant archeologische begeleiding uitgevoerd in het plangebied Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad.

In dit rapport zijn de resultaten van dit onderzoek weergegeven. De aanleiding tot de vereiste archeologische begeleiding was de geplande aanleg van riolering. De Sluisstraat was vroeger een haaks op de Lagendijk liggende sloot genaamd de Sluissloot. Langs de Sluissloot heeft mogelijk gedurende de 16e, 17e, en 18e eeuw bebouwing gestaan. Naast de bebouwing lagen langs de sloot boenwalletjes, bij deze boenwalletjes werd de vaat gewassen. Op deze locaties kunnen veel vondsten (aardewerk, tinnen lepels en dergelijke) worden verwacht.

Het doel van de opgraving – variant archeologische begeleiding was het veiligstellen van eventuele sporen, vondsten en monsters om daarmee informatie, *ex situ*, te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Uit het onderzoek blijkt dat er binnen het plangebied inderdaad een gedempte sloot aanwezig is. De sloot bestaat uit de slootvulling en de daarbij behorende beschoeiing van de sloot. In de slootvulling zijn vondsten bestaande uit keramiek, bouwkeramiek, pijpaaarde, glas, bot, hout en leer aangetroffen. Keramiek en glas zijn de meest aangetroffen materiaalcategorieën. De vondsten dateren met name uit de tweede helft van de 17e eeuw tot en met de eerste helft van de 18e eeuw en zijn afkomstig uit Nederlandse regio's, Duitsland, Engeland, Italië, Portugal en China. Het westelijke deel van het plangebied is geheel verstoord en bestaat uit recent opgebracht zand.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.2) 4004 Opgraven - variant archeologische begeleiding -, de richtlijnen en vraagstelling uit het Programma van Eisen (Kleij, 2023) en het Plan van Aanpak (De Munnik & Vaars, 2023). Kort na afronding van het veldwerk zijn de eerste resultaten in een evaluatierapport opgenomen (Vaars, 2023). Op basis van de resultaten zijn de onderzoeksvragen uit het PvE (Kleij, 2023) in hoofdstuk 4 beantwoord.

6. Bronnen

6.1 Literatuur

<https://www.deventersysteem.nl/> geraadpleegd op 12-1-2024.

Duco, D.H., 2003. *Merken en merkenrecht van de pijpenmakers in Gouda*, Amsterdam.

Goubitz, O., Driel-Murray C. van & Groenman-van Waateringe, W., 2001. *Stepping through time, archaeological footwear from prehistoric times until 1800*. SPA Uitgevers, Zwolle.

Hildyard, R., 2020. *The Four Lives of William Littler (1724-84): A brief reassessment*, The Oxford Ceramics Group Newsletter, Oxford.

Kleij, P., 2023. *Programma van Eisen opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad*.

Korf, D., 1961. *Tegels*, Bussum.

Korf, D., 1968. *Tegels*, Bussum.

Korf, D., 1973. *Tegels*, Bussum.

Médard, A., 2018. *Kwaliteitshandboek Archeologenbureau Argo versie 2.1. Argo 1*, Zaandam.

Moens, J., 2011. *Middeleeuws leer voor het voetlicht. Schoenen en andere leervondsten uit archeologisch onderzoek op de Grote Markt in Dendermonde (prov. Oost-Vlaanderen)*. Relicta 7, 37-66. Brussel.

Munnik, J. de, & Vaars, J.P.L., 2023. *Plan van Aanpak Archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan gemeente Zaanstad. Archeologenbureau Argo, Zaandam*.

SIKB, 2018. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1*. Gouda.

Swann, J., 1984: *Shoes*. London.

Vaars, J.P.L., 2023. (beknopt) *Evaluatierapport opgraving – variant archeologische begeleiding rioolwerkzaamheden Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad. Archeologenbureau Argo, Zaandam*.

Volken, M., 2014. *Archaeological footwear I. Development of shoe patterns and styles from Prehistory till the 1600's*. Spa Uitgevers, Zwolle.

6.2 Afbeeldingenlijst

Afbeelding 1. Het plangebied (rood omlijnd) geprojecteerd op een uitsnede van een moderne topografische kaart.	4
Afbeelding 2. Het plangebied. Foto richting zuidwesten.....	5
Afbeelding 3. De ligging van het plangebied (groen omkaderd) in Koog aan de Zaan. In rood de woningen uit de 17e en 18e eeuw, in donkergrijs de schuren en pakhuizen uit diezelfde tijd. De oranje zeshoek is een slijpmolentje. De huidige bebouwing is met dunne rode lijnen weergegeven (Kleij, 2023).....	6
Afbeelding 4. Overzichtsfoto van de Sluisstraat, foto richting het oosten.....	7
Afbeelding 5. Overzicht sporen aangetroffen in vlak 1.....	8
Afbeelding 6. Bodemprofielen 1, 2 en 3.....	9
Afbeelding 7. Roodbakkende vormen met aantallen fragmenten en objecten (MAE).....	11
Afbeelding 8. V3-32, Theefilter van industrieel wit aardewerk.....	12
Afbeelding 9. Moderne theepot met dezelfde theefilter als V3-32 (bron: https://www.serviesmerij.nl/a-86383149/boerenbont-483a-societe-ceramique/oud-boerenbont-societe-ceramique-483a-robuuste-theepot-nr-1-met-filter/#description).....	13

Afbeelding 10. V12-25, Littler’s Wedgwood Blue kopje, fragment circa 1750..... 14

Afbeelding 11. Littler’s Wedgwood Blue theepot circa 1750 (bron: <https://www.antiquepottery.co.uk/saltglaze-stoneware-teapot-in-littlers-or-aarons-blue-staffordshire-circa-1750/> geraadpleegd op 6-12-2024.)..... 14

Afbeelding 12. V10 leren schoenzool, boven- en onderaanzicht..... 17

6.3 Tabellenregister

Tabel 1. Aantal fragmenten en totaal MAE per materiaalcategorie..... 10

Tabel 2. Aantal fragmenten per keramiekgroep..... 10

Bijlage 1. Traject archeologische monumentenzorg: stappenplan

In het “stappenplan archeologie” wordt aangegeven welk traject bij planvorming bewandeld moet worden als het gaat om het inpassen van archeologische waarden en verwachtingen. Het is van groot belang om in een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming rekening te houden met de archeologische waarden en verwachtingen en wel voordat men aanvangt met de globale invulling van een plangebied. Het stappenplan gaat uit van een brede inventarisatie van wat er bekend is over de archeologische waarden. Op basis daarvan wordt zeer gericht ingezoomd op voor het plan(gebied) relevante archeologische informatie. Na iedere stap wordt beredeneerd gekozen voor meer diepgaand onderzoek op specifieke plekken, zodat uiteindelijk voldoende bekend is over aanwezige vindplaatsen om gemotiveerde afweging in het ruimtelijkeorderingsproces te kunnen maken.

I. Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie - aan de hand van bestaande bronnen - over bekende of verwachte archeologische waarden binnen of relevant voor het plangebied. Daarnaast moet het bureauonderzoek inzicht bieden in eventueel benodigd inventariserend onderzoek (stap II, zie onder). Een bureauonderzoek bestaat uit een archief- en literatuuronderzoek van archeologische en bodemkundige gegevens die bij RCE, provincie, gemeente en/of andere instanties (b.v. universiteiten, musea) bekend zijn over het betreffende gebied. Het Bureauonderzoek dient de volgende aspecten te behandelen:

- aangeven wat de aanleiding is voor het bureauonderzoek en om welk gebied het gaat. Dit in verband met het bepalen van het onderzoekskader;
- beschrijven van het huidige gebruik van de locatie op basis van beschikbare relevante gegevens;
- beschrijven van het historische grondgebruik of de historische ontwikkeling van het gebied op basis van geofysische, fysische en historisch-geografische gegevens ;
- een korte impressie over de ontstaansgeschiedenis van het landschap ;
- een impressie van de bewoningsgeschiedenis;
- beschrijven bekende archeologische waarden ;
- archeologisch waardevolle terreinen zoals deze zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de RCE. Dezelfde terreinen zijn tevens opgenomen op de Archeologische Monumentenkaarten (AMK) van de provincies. Archeologisch waardevolle terreinen genieten wettelijke bescherming (ex artikel 3 en 6 van de Monumentenwet) of dienen een planologische bescherming te krijgen binnen het bestemmingsplan;
- archeologische vindplaatsen zoals deze in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de RCE aanwezig zijn. Clustering van vindplaatsen kan wijzen op de aanwezigheid van bewoningssporen uit het verleden;
- beschrijven van de archeologische verwachtingen en opstellen van een gespecificeerd en onderbouwd verwachtingsmodel van de verwachte archeologische waarden;
- aan de hand van de door de RCE ontwikkelde Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde of trefkans komen in ieder geval voor een nader archeologisch onderzoek in aanmerking;
- aan de hand van een meer gedetailleerde provinciale c.q. gemeentelijke verwachtingskaart;
- rapportage met daarin advisering ten behoeve van het vervolgetraject gerelateerd aan de verschillende stadia van het planvormingsproces.

II. Inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het zeer gericht aanvullen en toetsen van de uitkomsten van het bureauonderzoek. Stapsgewijs wordt bekeken of er archeologische waarden aanwezig zijn en zo ja, wat dan de aard, karakter, omvang, datering, gaafheid, conservering en relatieve kwaliteit is. Ten behoeve van een IVO dient een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden. In principe wordt het IVO uitgevoerd op basis van een Plan van Aanpak (PvA). Het onderzoek kan bestaan uit de volgende methoden:

- non-destructieve methoden: geofysische methoden (elektrische, magnetische en elektromagnetische methoden eventueel in combinatie met remote sensing technieken);
- weinig destructieve methoden: oppervlaktekartering, booronderzoek, sondering (putjes van maximaal een vierkante meter);
- destructieve methoden: proefsleuven.

Welke methoden (kunnen) worden ingezet hangt af van de locatie en vraagstelling. De onderbouwing voor de in te zetten methoden is in het bureauonderzoek gegeven. Een inventariserend veldonderzoek moet leiden tot een waardering en een archeologisch inhoudelijk selectieadvies.

Bij weinig destructieve methoden gaat het om oppervlaktekartering en booronderzoek. Dit houdt in dat het plangebied wordt gekarteerd door middel van het “belopen” van akkers en weilanden, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarnaast wordt door middel van boringen onderzocht hoe het staat met de bodemopbouw, en of er archeologische lagen of indicatoren te onderscheiden

zijn. De aangetroffen vindplaatsen kunnen vervolgens nader bekeken worden met een meer diepgaand booronderzoek. Dit levert nadere informatie over de omvang en waardering op. Soms is het nodig om in dit stadium proefputten te graven.

Een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd indien uit de minder destructieve onderzoeksmethoden is gebleken dat er in een plangebied waardevolle archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Door middel van het graven van een aantal proefsleuven kunnen de exacte begrenzing, de datering en de graad van conservering van een vindplaats worden onderzocht. Uit het proefsleuvenonderzoek moet blijken of een vindplaats behoudenswaardig of zelfs beschermwaardig is. Is dit het geval, dan zal bekeken moeten worden of de vindplaats ingepast kan worden in het plan. Het rijks- en ook het provinciaal archeologiebeleid gaat in eerste instantie uit van behoud van het bodemarchief *in situ* (ter plekke in de bodem).

Eventueel: III. Opgraven ofwel archeologisch vervolgonderzoek

Indien het niet mogelijk is een 'behoudenswaardige of beschermwaardige' vindplaats *in situ* te bewaren, zal het hier aanwezige bodemarchief voor het nageslacht bewaard dienen te worden door middel van een vlakdekkend onderzoek. Alleen dan is deze stap (stap III) noodzakelijk.

Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

Bijlage 2. Tabel archeologische en geologische perioden

Archeologische periode		Van*	Tot*	Geochronologisch Tijdperk	Geochronologische Tijd	Van*	Tot*
Nieuwe Tijd	Late Nieuwe Tijd	1850	1945	Holoceen	Subatlanticum	-450	nu
	Midden Nieuwe Tijd	1650	1850				
	Vroege Nieuwe Tijd	1500	1650				
Middeleeuwen	Late Middeleeuwen	1050	1500				
	Vroege Middeleeuwen	450	1050				
Romeinse Tijd	Laat Romeinse Tijd	270	450				
	Midden Romeinse Tijd	70	270				
	Vroeg Romeinse Tijd	-12	70				
IJzertijd	Late IJzertijd	-250	-12				
	Midden IJzertijd	-500	-250				
	Vroege IJzertijd	-800	-500				
Bronstijd	Late Bronstijd	-1100	-800				
	Midden Bronstijd	-1800	-1100				
	Vroege Bronstijd	-2000	-1800				
Neolithicum	Laat Neolithicum	-2850	-2000				
	Midden Neolithicum	-4200	-2850				
	Vroeg Neolithicum	-5300	-4200				
Mesolithicum	Laat Mesolithicum	-6450	-5300				
	Midden Mesolithicum	-7100	-6450				
	Vroeg Mesolithicum	-8800	-7100				
Paleolithicum	Laat Paleolithicum	-35000	-8800				
	Midden Paleolithicum	-300000	-35000	Pleistoceen	Atlantisch	-7.270	-3.710
					Boreaal	-8.690	-7.270
					Preboreaal	-9.700	-8.690
					Weichselien	-114.050	-9.700
					Eemien	-126.050	-114.050
					Saalien	-236.050	-126.050
Oostermeer	-241.050	-236.050					
Onbenoemd	-322.050	-241.050					

*jaren t.o.v. Christus

Kleurlegenda

relatief koud klimaat

relatief warm klimaat

relatief nat klimaat

relatief droog klimaat

Bijlage 3. Sporenlijst

Spoor	Vulling	Type	Vlak	Beschrijving	Opmerking
1	1	Sloot	1	Br T Gr Ks1 H2 gevlekt ker 1 bst 1	Slootvulling
2	1	Beschoeiing	1	Hout	Beschoeiing
3	1	Lithologische laag	1	Ro T Br Vkm	Natuurlijk veen

Bijlage 4. Vondstenlijst

Vondst	Spoor	Materiaalcategorie	Verzamelwijze	Opmerking
V1.KER	1	KER	HAND	Vak 1
V2.KER	1	KER	HAND	Vak 2
V3.KER	1	KER	HAND	Vak 3
V4.KER	1	KER	HAND	Vak 4
V5.ODB	1	ODB	HAND	Vak 4
V6.KER	1	KER	HAND	Vak 5
V7.ODB	1	ODB	HAND	Vak 5
V8.KER	1	KER	HAND	Vak 6
V9.ODB	1	ODB	HAND	Vak 6
V10.ODL	1	ODL	HAND	Vak 7
V11.KER	1	KER	HAND	Vak 7
V12.GLS	1	GLS	HAND	Vak 8
V13.ODB	1	ODB	HAND	Vak 8
V14.MXX	1	MXX	LOS	Vak 8
V15.KER	1	KER	HAND	Vak 9
V16.ODB	1	ODB	HAND	Vak 9
V2.KBW	1	KBW	HAND	Vak 2
V3.KBW	1	KBW	HAND	Vak 3
V8.KBW	1	KBW	HAND	Vak 6
V11.KBW	1	KBW	HAND	Vak 7
V12.KBW	1	KBW	HAND	Vak 8
V15.KBW	1	KBW	HAND	Vak 9
V1.KKP	1	KKP	HAND	Vak 1
V2.KKP	1	KKP	HAND	Vak 2
V3.KKP	1	KKP	HAND	Vak 3
V4.KKP	1	KKP	HAND	Vak 4
V6.KKP	1	KKP	HAND	Vak 6
V8.KKP	1	KKP	HAND	Vak 8
V12.KKP	1	KKP	HAND	Vak 8
V15.KKP	1	KKP	HAND	Vak 9
V12.KER	1	KER	HAND	Vak 8
V1.GLS	1	GLS	HAND	Vak 1
V2.GLS	1	GLS	HAND	Vak 2
V3.GLS	1	GLS	HAND	Vak 3
V8.GLS	1	GLS	HAND	Vak 8
V11.GLS	1	GLS	HAND	Vak 7
V15.GLS	1	GLS	HAND	Vak 9

Bijlage 5. Determinatielijst keramiek

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

Nummer	Baksel	Type	Fragmentatie	N	MAE	Datering	Herkomst	Decoratie	Opmerkingen
V1.KER.1	w-zal	2	rand en wand	1	1	1600-1700	Nederland		
V1.KER.2	w-bak	5	archeologisch compleet	2	1	1575-1625	Nederland		C01
V1.KER.3	w-kmf	5	rand en wand	2	1	1750-1850	Nederland		
V1.KER.4	w-indet		wand	4	4	1600-1800	Nederland		
V1.KER.5	w-kmf	15	rand	1	1	1800-1865	Nederland	radstempels op rand	
V1.KER.6	p-bor	1	archeologisch compleet	2	1	1700-1750	China	bloemen in blauw en bruin kapucijn op achterzijde	C02
V1.KER.7	iw-bor		bodem	1	1	1765-1800	Engeland?		mogelijk creamware
V1.KER.8	S2-kan		wand	1	1	1600-1700	Frechen	applique met mogelijk floraal motief?	mogelijk baardmankruik
V1.KER.9	S2-kni		compleet	1	1	1600-1800	Frechen		
V1.KER.10	m-bor		rand	1	1	1600-1650	Nederland	Polychrome Compendiario decoraties op de rand	C03 - majolica bord met compendiario decor,
V1.KER.11	m-bor		bodem en wand	8	2	1600-1700	Nederland	monochroom blauwe bloem decoraties	
V1.KER.12	m-bor		bodem	1	1	1550-1675	Nederland	monochroom blauw decor kerk in landschap	donker uitgeslagen blauw kleur
V1.KER.13	f-bor	2	archeologisch compleet	1	1	1675-1725	Nederland	op spiegel fruit decoraties, peer en druiven	
V1.KER.14	l-wyw		rand	1	1	1600-1700	Italië	polychrome versiering	C06
V1.KER.15	ep-indet		rand	1	1	1700-1950	Europa	ruit patroon op bovenzijde rand	
V1.KER.16	f-bor	2	archeologisch compleet	2	1	1625-1725	Europa	Aziatisch geïnspireerd monochroom blauw decor, vlag; florale motieven die overlopen op spiegel, spiegel; Aziatisch figuur kijkend naar vliegende vis?	C07 - klein bordje
V1.KER.17	f-bor	2	bodem	2	1	1650-1725	Delft	vogel vleugel In blauw	
V1.KER.18	r-kop	14	wand	1	1	1575-1650	Nederland	gele slib inwendig	
V1.KER.	r-kop	2	wand en rand	1	1	1600-1700	Nederland		

Opgraving - variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

19									
V1.KER. 20	r-tes		wand, bodem, rand	3	2	1600-1800	Nederland		rand past niet op wand.
V1.KER. 21	r-indet		wand	2	1	1600-1800	Nederland		
V1.KER. 22	r-indet		wand en bodem	8	7	1600-1800	Nederland		1 bevat een slib met groen
V1.KER. 23	r-kmf	2	rand	1	1	1700-1775	Nederland	luchtgaten	zou ook mogelijk r-kmf-23 kunnen zijn
V1.KER. 24	po-kom	2	wand	2	1	1600-1650	Portugal		Portugees
V1.KER. 25	r-blo	6	rand	1	1	1800-1900	Nederland		
V1.KER. 26	r-indet		rand	3	3	1600-1800	Nederland		
V1.KER. 27	r-indet		bodem	3	1	1600-1750	Nederland		
V1.KER. 28	r-indet		wand	3	3	1550-1700	Nederland		
V1.KER. 29	r-bak	5	wand en rand	2	2	1550-1600	Nederland		
V1.KER. 30	r-bak	6	archeologisch compleet	2	2	1700-1800	Nederland		
V1.KER. 31	r-bor		wand	1	1	1600-1750		spiraal van slib, bruin op geel	
V1.KER. 32	r-bor		rand	1	1	1600-1750	Nederland		
V1.KER. 33	r-bak		wand en bodem	1	1	1600-1750	Nederland		
V1.KER. 34	f-bor	3	rand	1	1	1750-1800	Nederland	blauwe concentrische lijn vlak onder rand van vlag	
V1.KER. 35	f-bor	1	archeologisch compleet	1	1	1675-1750	Nederland	monochroom blauw Aziatisch geïnspireerd decor	decor net niet goed zichtbaar om te beschrijven
V1.KER. 36	f-bor		bodem en wand	2	2	1675-1775	Nederland	monochroom blauw floraal decor	
V1.KER. 37	f-bor		wand	4	4	1675-1775		monochroom blauw floraal decor / 1 met Aziatisch geïnspireerd decor/ 1 geheel wit	
V1.KER. 38	m-bor	1	rand	1	1	1675-1750	Nederland	wit	
1.KER.39	m-bor		rand	2	1	1650-1775	Nederland	wit	
V2.KER. 1	we-bor		rand en wand	1	1	1575-1650	Duitsland	Ringeloor versiering, concentrische lijnen, verticale golflijnen en een punt?	Mogelijk weser Mogelijk Ochtrup?

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

V2.KER. 2	m-bor	13	bodem	1	1	1625-1725	Nederland		
V2.KER. 3	m-bor		bodem	1	1	1650-1750	Nederland	paard met geel kleurige manen en een geel zadel	
V2.KER. 4	m-bor		bodem en wand	1	1	1600-1675	Nederland	vlag; kraakdecor in blauw. Spiegel; engel die op een hoorn blaast	
V2.KER. 5	f-bor		bodem	1	1	1675-1775	Delft	monochroom blauw decor, floraal	
V2.KER. 6	f-bor	2	archeologisch compleet	1	1	1650-1725	Delft	wit	
V2.KER. 7	f-kom	1	bodem en wand	1	1	1625-1725	Delft	wit	
V2.KER. 8	f-bor		wand	1	1	1650-1750	Nederland		klein deel, zeer zwart uitgeslagen glazuur
V2.KER. 9	w-lek	3	archeologisch compleet	1	1	1625-1675	Nederland	koperoxide groen glazuur in zijn geheel	
V2.KER. 10	w-indet		wand	3	2	1600-1750	Nederland	koperoxide groen glazuur in zijn geheel	
V2.KER.1 1	f-zou	12	wand	1	1	1625-1675	Nederland	monochroom blauw decor kraakdecor	
V2.KER. 12	r-tes	1	wand en rand	1	1	1650-1750	Nederland		
V2.KER. 13	r-pis		rand en oor	1	1	1500-1700	Nederland		
V2.KER. 14	r-bor	50	rand en wand	1	1	1600-1675	Nederland	spiegel bevat een gele sliblaag, vlag; ringeloorversie ring	
V2.KER. 15	r-bak	4	archeologisch compleet	1	1	1600-1700	Nederland		
V2.KER. 16	r-bak		bodem en wand	1	1	1500-1700	Nederland		
V2.KER. 17	r-indet		rand en wand	3	3	1500-1800	Nederland		
V2.KER. 18	r-gra		bodem	1	1	1500-1700	Nederland		
V2.KER. 19	r-bor	3	rand	1	1	1700-1800	Nederland	marmerdecor in geel en bruin	
V2.KER. 20	r-kan		rand en wand	1	1	1500-1700	Nederland	gele slib inwendig op de bodem	
V2.KER. 21	p-vaa		wand	1	1	1750-1800	China	monochroom blauw decor. Aziatisch landschap met een huisje	object had een houten stokje inwendig. Deze is eruit gehaald om

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

								langs het water	los te conserveren. Stokje is heel rond en netjes afgewerkt aan 1 kant en lijkt gebroken aan de ander. Miniatuur vaasje?
V3.KER. 1	p-bor	1	archeologisch compleet	1	1	1675-1750	China	inwendig blauw monochroom decor met florale motieven	bord van kop en schotel
V3.KER. 2	ep-bor		rand	1	1	1875-1925	Europa	inwendig: goudlijn op rand van vlag	
V3.KER. 3	r-bor	6	rand en wand	1	1	1625-1700	Nederland	ringeloor versiering, vlag: klavers met spiralen, Spiegel: geheel geel slib	
V3.KER. 4	r-bor		bodem	1	1	1600-1750	Nederland	ringeloor slibversiering met koperoxide groen en wit	
V3.KER. 5	w-indet		wand	1	1	1675-1750	Friesland	vlekken van mangaanoxide (Fries "vlekkengoed")	fries vlekkengoed
V3.KER. 6	w-gra		Wand , bodem en rand	2	2	1600-1700	Nederland	groen koperoxide uitwendig, inwendig gele slib	
V3.KER. 7	w-indet		bodem	1	1	1600-1800	Nederland	groen koperoxide inwendig	
V3.KER. 8	w-indet		wand	3	3	1500-1800	Nederland	2 scherven dubbelzijdig groen koperoxide, 1 scherf uitwendig koperoxide en inwendig geel	
V3.KER. 9	S2-fle	4	bodem en wand	1	1	1800-1900	Westerwald, Duitsland	bruin rode kleur buitenzijde	mineraalwater-fles
V3.KER. 10	S2-fle	4	wand en rand	2	2	1750-1800	Westerwald, Duitsland		mineraalwater-fles
V3.KER.1 1	S2-pot		bodem	1	1	1775-1900		recente? Zwarte verflaag aan rand van bodem gemaakt	niet zeker. Lijkt alsof er recente zwarte verf is toegevoegd aan het object. Verf bladert eraf.

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

V3.KER. 12	r-bor	7	rand	1	1	1700-1800	Nederrijn, Duitsland	slibversiering, Nederrijns aardewerk	Nederrijns aardewerk
V3.KER. 13	m-bor		bodem	2	2	1650-1800	Nederland	monochroom blauw decor. 1 bevat florale motieven (engel?)	
V3.KER. 14	m-bor		rand	1	1	1650-1750	Nederland	concentrische blauwe lijn op uiteinde vlag	klein fragment
V3.KER. 15	f-bor		wand	1	1	1620-1675	Nederland	monochroom blauw kraakdecor	
V3.KER. 16	f-bor		bodem	2	1	1725-1850	Nederland	polychroom decor met blauw en rode lijnen	klein fragment
V3.KER. 17	f-bor		wand	1	1	1700-1800	Delft	blauw monochroom decor met lijnen op knik van vlag	klein fragment
V3.KER. 18	f-indet		wand en rand	1	1	1600-1850	Nederland	geheel wit	klein fragment
V3.KER. 19	r-kop	2	bodem en rand	2	2	1600-1750	Nederland		
V3.KER. 20	r-bak	6	archeologisch compleet	1	1	1700-1800	Nederland		groot exemplaar, geen roet resten
V3.KER. 21	r-tes		rand	2	2	1500-1800	Nederland		kleine fragmenten
V3.KER. 22	r-kom		rand en wand	1	1	1650-1750	Nederland		
V3.KER. 23	r-gra		wand	2	2	1500-1800	Nederland		veel roetresten
V3.KER. 24	r-indet		rand	6	6	1500-1800	Nederland		
V3.KER. 25	r-indet		wand	8	8	1500-1800	Nederland		
V3.KER. 26	r-indet		bodem	1	1	1500-1750	Nederland		
V3.KER. 27	r-indet		rand en wand	3	3	1500-1800	Nederland	1 bevat uitwendig een ringeloor slab decor/ 2 bevatten inwendig witte slab	fragmenten roodbakkend met slab
V3.KER. 28	iw-indet		wand	2	1	1700-1800	Engeland	creamware	fragmenten
V3.KER. 29	iw-bor		rand	1	1	1775-1925	Nederland	wit	vrij modern
V3.KER. 30	iw-bor	4	rand	1	1	1800-1900	Engeland of Nederland	wit	
V3.KER. 31	iw-indet		wand	1	1	1800-1900	Engeland of Nederland	wit	

Opgraving - variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

V3.KER. 32	iw-zee		compleet	1	1	1850-1925	Engeland of Maastricht	wit	niet in deventersysteem. Nieuw DS type
V4.KER. 1	ep-the		wand	1	1	1875-1975	Europa	Bloemdecor	theepot
V4.KER. 2	p-kop	4	bodem	1	1	1675-1775	China	inwendig klein bloemetje met cirkel om de rand van de bodem	
V4.KER. 3	S2-kan		wand	1	1	1650-1775	Westerwald, Duitsland	applique met heraldisch wapenschild, blauw kobaltoxide	westerwald kan
V4.KER. 4	S2-pot	20	rand	1	1	1850-1925	Westerwald, Duitsland	kobaltoxide blauw decor	
V4.KER. 5	S2-fle	4	wand	1	1	1800-1900	Westerwald, Duitsland	bruin getint	mineraalwaterfles
V4.KER. 6	S2-kni		compleet	1	1	1700-1900	Duitsland	geheel witte klei	knikker.
V4.KER. 7	w-gra		wand, bodem, rand	3	1	1575-1750	Nederland	uitwendig: koperoxide groen, inwendig: geel	
V4.KER. 8	w-indet		wand	1	1	1600-1800	Nederland	uitwendig: koperoxide groen	steel van een grape of bakpan
V4.KER. 9	wa-bor	1	wand, bodem, rand	2	1	1575-1650	Werra gebied of Nederland	inwendig slibdecor vele concentrische lijnen met midden op spiegel een vogel	
V4.KER. 10	r-indet		wand	5	4	1550-1750	Nederland		
V4.KER.1 1	r-gra		wand	2	2	1550-1750	Nederland		zeer verroette achterzijde/buitenzijde
V4.KER. 12	r-indet		rand	3	3	1550-1750	Nederland		
V4.KER. 13	r-gra		bodem	2	1	1550-1750	Nederland	inwendig witte slib	
V4.KER. 14	r-indet		wand	2	1	1600-1800	Nederland	met ringeloor slibversiering. V-vormen gestapeld met groene stippen	mogelijk grape?
V4.KER. 15	r-bak		wand en bodem	1	1	1600-1800	Nederland		korte bakpan met vlakke rand?
V4.KER. 16	iw-bor	4	bodem	2	1	1750-1850	Engeland of Nederland	geheel wit	
V4.KER.	iw -bor		bodem	1	1	1880-1950	Maastricht	geheel wit met	merkje

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

17								Maastricht merkje onderop	Maastricht met 'made in'
V4.KER. 18	iw-indet		rand en wand	1	1	1750-1850	Engeland of Nederland	geheel wit	mogelijk creamware?
V4.KER. 19	iw-kop		rand	1	1	1850-1900	Engeland of Nederland	paars drukdecor onder glazuur	
V4.KER. 20	f-kop	1	rand en wand	1	1	1675-1775	Nederland	kobaltoxide blauw decor, buitenzijde bloemdecor	kop van kop en schotel, zeer klein
V4.KER. 21	f-bor	5	archeologisch compleet	1	1	1700-1800	Nederland	kobaltoxide blauw decor, natuur?	
V4.KER. 22	f-bor		bodem	1	1	1800-1900	Nederland	kobaltoxide blauw decor, kraakdecor	bodem slecht aan toe, niet zichtbaar of standvlak of standing is
V4.KER. 23	f-bor	5	rand en wand	1	1	1700-1800	Nederland	kobaltoxide blauw decor, vlag floraal decor met golflijnen	bruin uitgeslagen glazuur
V4.KER. 24	f-bor		bodem	1	1	1700-1900	Nederland	kobaltoxide blauw decor, spiegel floraal decor	klein fragment
V4.KER. 25	f-bor		rand	1	1	1700-1850	Nederland	geheel wit	klein fragment
V4.KER. 26	f-indet		wand	1	1	1700-1900		geheel wit	geel aardewerk, mogelijk buitenlands?
V6.KER. 1	r-kop		rand	2	1	1700-1850	Nederland	binnenzijde witte slib, bitenzijde bruin mangaanoxide glazuur	scherpe knik wand-rand
V6.KER. 2	S2-fle		wand	1	1	1800-1900	Westerwald, Duitsland		mineraalwater-fles wand
V6.KER. 3	w-indet		rand	1	1	1600-1900	Nederland	groen koperoxide inwendig	
V6.KER. 4	r-tes		rand en wand	1	1	1700-1800	Friesland		
V6.KER. 5	w-gra		bodem	1	1	1750-1800	Friesland	bruin mangaanoxide 'Vlekkengoed'	
V6.KER. 6	r-tes		bodem	1	1	1650-1750	Nederland	ongeglazuurd	roetresten in binnenzijde
V6.KER.	r-indet		wand en rand	2	2	1650-1850	Nederland		fragmenten

Opgraving - variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

7									
V6.KER.8	f-bor		wand	1	1	1700-1875	Nederland	kobaltoxide blauw decor	klein fragment
V6.KER.9	p-indet		rand	1	1	1675-1800	China	kobaltoxide blauw decor	klein fragment
V6.KER.10	S3-kop	3	archeologisch compleet	1	1	1725-1775	Engeland	geheel wit	binnenzijde is slecht afgewerkt en bevat ruwe stukjes
V6.KER.11	r-stk	2	rand	1	1	1600-1750	Nederland		zou mogelijk een miniatuur voorwerp kunnen zijn
V8.KER.1	p-bor		bodem	1	1	1725-1800	China	Inwendig blauw decor met rood vogeltje en tak met rode bessen, uitwendig: kapucijn bruin	schotel van kop en schotel
V8.KER.2	p-kop	1	archeologisch compleet	1	1	1700-1775	China	Uitwendig blauw decor met waterbuffalo en rode bloemen/ Inwendig: blauw bloemetje met rode blaadjes op spiegeltje	kop van kop en schotel, zeer klein
V8.KER.3	p-bor	10	archeologisch compleet	1	1	1700-1775	China	inwendig rood decor blaadjes en takken	
V8.KER.4	p-bor		rand	1	1	1700-1800	China	inwendig blauw decor	schotel van kop en schotel
V8.KER.5	p-bor		rand	1	1	1675-1750	China	inwendig blauw decor met verschillende bloemen	
V8.KER.6	ep-bor		bodem	1	1	1900-1980	Europa	inwendig wolkerige roze vlekken en een goden lijntje	
V8.KER.7	p-kom		rand en wand	1	1	1700-1950	Azie	uitwendig blauw decor met grote bloem	vorm slecht zichtbaar
V8.KER.8	w-indet		wand	8	7	1650-1800	Nederland	uitwendig groen koperoxide	
V8.KER.9	w-indet		wand	1	1	1650-1800	Nederland	uitwendig bruin mangaanoxide	kleine scherf met mangaanoxide bruin

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

V8.KER.10	w-indet		rand en wand	1	1	1650-1800	Nederland	uitwendig groen koperoxide	
V8.KER.11	w-oli	2	rand en bodem	2	2	1650-1700	Nederland	bodemschaaltje groen mangaanoxide	twee schaaltes
V8.KER.12	r-bak	4	archeologisch compleet	1	1	1600-1650	Nederland	inwendig groen koperoxide glazuur	
V8.KER.13	w-kmf	15	wand	2	1	1800-1900	Nederland	uitwendig groen koperoxide met bultjes aan buitenzijde	
V8.KER.14	S2-pot		rand	2	1	1700-1800	Westerwald, Duitsland	ingekrast decor bloemen? Met blauw kobaloxide	Keulse pot. Randje niet vergelijkbaar met Deventersysteem types
V8.KER.15	S2-fle	4	wand	2	1	1800-1900	Westerwald, Duitsland	uitwendig bruin	mineraalwaterfles
V8.KER.16	S2-fle		wand	1	1	1775-1850	Westerwald, Duitsland	uitwendig gelig gekleurd	mineraalwaterfles
V8.KER.17	S2-indet		rand	1	1	1750-1900	Westerwald, Duitsland	uitwendig kobaltblauw decor	enkel oor en rand zichtbaar, mogelijk kan
V8.KER.18	r-indet		bodem	1	1	1700-1900	Friesland	uitwendig mangaanoxide vlekken decor 'Vlekkengoed'	enkel een bodem van Fries vlekkengoed
V8.KER.19	r-indet		wand	1	1	1600-1900	Friesland	witte slib in binnenzijde scherf	
V8.KER.20	r-bor	4	rand	5	3	1700-1850	Nederland	gele slib inwendig marmerdecor	
V8.KER.21	r-bor	18	rand	1	1	1575-1650	Nederland	spiegel geheel gele slib, vlag gele slib stippen	fragment
V8.KER.22	r-bor		wand	1	1	1600-1850	Nederland	slibversiering groen koperoxide	fragment
V8.KER.23	r-tes		rand en wand	1	1	1675-1800	Friesland		
V8.KER.24	r-tes		rand en wand	1	1	1675-1900	Nederland		
V8.KER.25	r-indet		wand	10	4	1550-1900	Nederland en Friesland		fragmenten
V8.KER.26	r-indet		rand	6	5	1600-1900	Nederland	1 scherf bevat meerdere sierrandjes	fragmenten
V8.KER.27	r-pis		rand	1	1	1600-1900	Nederland	klein beetje gele slib versiering zichtbaar	fragment

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

V8.KER. 28	r-kmf	12	rand en wand	3	1	1625-1700	Nederland		
V8.KER. 29	r-kmf		bodem	2	2	1650-1800	Nederland		klein deel van een luchtgat is nog zichtbaar
V8.KER. 30	r-ver		bodem en rand	2	2	1550-1700	Nederland		
V8.KER. 31	r-gra		bodem en rand	2	2	1550-1800	Nederland		fragment met enkel een pootje
V8.KER. 32	r-gra	12	rand en wand	3	3	1700-1800	Nederland		grote hoeveelheid roet
V8.KER. 33	r-bak	6	archeologisch compleet	1	1	1650-1750	Nederland		
V8.KER. 34	r-bak		bodem	1	1	1600-1800	Nederland		beroet
V8.KER. 35	r-blo		rand	1	1	1700-1900	Nederland		
V8.KER. 36	r-bak	6	bodem en rand	2	1	1750-1850	Nederland	onder de schenklip bevindt zich versiering van klei	een melktijl mogelijk
V8.KER. 37	f-bor		wand en bodem	6	4	1650-1900	Nederland	wit en enkele met een donker bruine binnenzijde	
V8.KER. 38	f-bor	5	rand	1	1	1700-1800	Nederland	Blauwe bloemen versiering	klein fragment
V8.KER. 39	f-bor	9	archeologisch compleet	1	1	1700-1800	Nederland	floraal motief in blauw	decor aangetast, geheel bruin uitgeslagen
V8.KER. 40	f-bor		rand	1	1	1700-1850	Nederland	blauw decor op spiegel	
V8.KER. 41	m-bor		rand	1	1	1600-1750	Nederland	geheel wit	
V8.KER. 42	w-kap		bodem	1	1	1750-1800	Nederland		klein fragment met veel roet
V8.KER. 43	iw-indet		rand	1	1	1875-1950	Engeland of Nederland	geheel wit met een bloemdecor in groen en bruin	mogelijk een theepot, er lijkt een handvat litteken te zijn
V11.KER. 1	f-bor	5	archeologisch compleet	1	1	1675-1800	Delft	geheel wit	delfts aardewerk
V11.KER. 2	ep-kop		rand, wand en bodem	8	8	1800-1960	Europa	elke scherf bevat aan de rand een kleuren lijntje, gouden lijntjes, paars en groene lijntjes	verscheidene scherven van porselein die behoren tot kopjes
V11.KER. 3	iw-kop	1	bodem	1	1	1810-1825	Engeland	mangaan bruin transferdecor onder het glazuur van natuur. Binnenzijde	' Pearlware ' blauw glazuur plasje

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

								een klein decor met een geboiuwtje, Kerk?	
V11.KER.4	iw-bor	2	archeologisch compleet	1	1	1850-1900	Engeland of Nederland	geheel wit	
V11.KER.5	iw-kan		rand	1	1	1900-1980	Engeland of Nederland	rand is blauw, decor op wand bevat een tak met groene blaadjes	niet in deventersysteem
V11.KER.6	iw-the		bodem	1	1	1790-1815	Engeland	blauw transferdecor onder glazuur met bomen en een huis	Blauw overglazuur
V11.KER.7	iw-the		wand	1	1	1850-1875	Maastricht	wandmotief 3d kettingpatroon en stippen	Maastrichts aardewerk
V11.KER.8	iw-kop	1	bodem en wand	1	1	1850-1900	Engeland of Nederland	polychrome versiering bloemdecor 'boerenbond' ?	boerenbond kop
V11.KER.9	iw-indet		bodem, wand en rand	3	3	1850-1950	Engeland of Nederland	onversierd wit	fragmenten
V11.KER.10	w-gra	36	archeologisch compleet	1	1	1700-1800	Nederland	inwendig groen koperoxide glazuur	
V11.KER.11	w-indet		wand	1	1	1700-1900	Nederland	uitwendig groen koperoxide glazuur	fragment
V11.KER.12	r-indet		bodem	1	1	1600-1900	Nederland	slib met groen koperoxide glazuur erover	
V11.KER.13	r-bor		rand	1	1	1550-1875	Nederland	slibversiering, diamantpatroon met stippen	
V11.KER.14	r-indet		wand en bodem	5	4	1550-1850	Nederland		fragmenten van verschillende vormen
V11.KER.15	r-indet		rand	3	3	1550-1850	Nederland		fragmenten van verschillende vormen
V11.KER.16	r-blo		bodem	2	1	1700-1900	Nederland		kleine fragmenten van een bloempot
V12.KER.1	w-indet		bodem	2	1	1700-1900	Nederland	mangaanoxide vlekken 'Fries vlekkengoed'	druppel glazuur op bodem waardoor het niet recht kan staan. Druppel bevat slijtagesporen van gebruik
V12.KER.2	w-kmf	15	wand	2	1	1700-1800	Nederland	uitwendig groen	komfoor met sierrand aan

Opgraving - variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

								koperoxide glazuur	wand en op de knik van de wand-bodem
V12.KER.3	w-indet		wand en bodem	6	6	1700-1900	Nederland	uitwendig groen koperoxide	fragmenten van verschillende vormen
V12.KER.4	w-pot		wand	1	1	1700-1900	Nederland	uitwendig groen koperoxide	schenktuit
V12.KER.5	r-kom	1	rand	2	2	1800-1900	Nederland	uitwendig slibboogjes, inwendig slib op bodem	
V12.KER.6	r-gra		bodem	1	1	1600-1900	Nederland	inwendig sli blaag	enkel een bodem
V12.KER.7	r-gra		wand	1	1	1600-1800	Nederland	uitwendig streep lijntjes slibdecor, inwendig sli blaag	
V12.KER.8	f-bor	3	archeologisch compleet	1	1	1725-1775	Nederland	2 concentrische lijnen met een soort 3 druppel bloemmotief	
V12.KER.9	f-bor		rand	1	1	1700-1800	Nederland	wisselende bogen in paars op vlag	
V12.KER.10	f-bor		rand	1	1	1700-1850	Nederland	blauw decor	
V12.KER.11	m-bor		wand	1	1	1600-1800	Nederland	blauwe concentrische lijnen onder vlag	
V12.KER.12	r-bor	4	rand en wand	1	1	1700-1800	Nederland		
V12.KER.13	r-tes		rand en wand	1	1	1600-1900	Nederland		
V12.KER.14	r-indet		rand	2	2	1600-1900	Nederland		fragmenten
V12.KER.15	r-indet		wand en bodem	10	9	1600-1900	Nederland		
V12.KER.16	r-gra		wand	1	1	1600-1800	Nederland		
V12.KER.17	r-bak		wand	5	4	1600-1900	Nederland		
V12.KER.18	r-kmf		rand	2	2	1600-1900	Nederland		
V12.KER.19	iw-bor		bodem	6	4	1825-1925	Engeland of Nederland	geheel wit	fragmenten van borden
V12.KER.20	iw-indet		rand	2	1	1875-1950	Engeland of Nederland	geheel wit met een sierrand van reliëf lijntjes 2 cm onder de rand	

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

V12.KER .21	ir-indet		wand	1	1	1700-1775	Engeland	radstempels op wand	
V12.KER .22	ep-indet		wand	2	1	1800-1960	Europa	transfer decor van paarse bloemen	mogelijk een theepot, kan of koffiepot?
V12.KER .23	S2-kan		wand	1	1	1550-1600	Frechen, Duitsland		baardman?
V12.KER .24	S2-fle		wand	2	2	1800-1900	Duitsland		Mineraalwater- fles
V12.KER .25	S3-kop		wand en bodem	1	1	1750-1765	Staffordshir e, Engeland	geheel blauw aan buitenzijde	Littlers Blue, Engels industrieel steengoed: https://www.christies.com/en/lot/lot-5648053
V15.KER .1	p-bor	5	archeologisch compleet	3	1	1700-1775	China	blauw decor boom met grassen en een figuurtje	
V15.KER .2	p-bor	1	archeologisch compleet	1	1	1750-1800	China	blauw decor, sierrand en sporadische spinnetjes	schotel van kop en schotel
V15.KER .3	ep-bor	4	archeologisch compleet	1	1	1800-1900	Europa	geheel wit, met op uiteinde rand een gouden lijntje	vrij modern bordje
V15.KER .4	p-kop	1	archeologisch compleet	1	1	1725-1800	China	blauw decor met bloemen, op spiegel binnenzijde ook een bloem	
V15.KER .5	ep-kop		bodem	1	1	1800-1900	Europa	geheel wit	zelfde bodem als ep-kop-3, maar type niet zeker
V15.KER .6	ep-bor		rand	1	1	1700-1950	Europa	wit met een oranje uitgeslagen kleur	
V15.KER .7	f-bor	4	rand	1	1	1675-1775	Europa	blauwe concentrische lijnen recht onder de knik van de vlag	
V15.KER .8	f-bor	5	rand	1	1	1700-1800	Europa	blauwe concentrische lijn in het midden van de vlag	klein fragment
V15.KER .9	iw-bor		rand	3	3	1800-1950	Europa	geheel wit	
V15.KER .10	iw-indet		rand	2	2	1750-1950	Europa	geheel wit, 1 scherf bevat ondiepe ribbels	
V15.KER	iw-bor		rand	1	1	1800-1875	Engeland of	blauw	bord van kop

Opgraving - variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

.11							Nederland	transferdecor onder glazuur randdecoratie s	en schotel
V15.KER .12	r-stk	1	rand	1	1	1600-1700	Nederland		veel roetresten aan buitenzijde
V15.KER .13	r-gra		wand en rand	4	4	1600-1800	Nederland		roetresten aan buitenzijde, twee oren van grapen
V15.KER .14	r-indet		rand	3	3	1550-1800	Nederland		
V15.KER .15	r-kap		bodem	1	1	1700-1875	Europa		bodem bevat roet
V15.KER .16	r-indet		wand	6	6	1600-1850	Nederland		
V15.KER .17	r-lek		bodem	1	1	1650-1850	Nederland		vrij platte lekschaal
V15.KER .18	r-pis		rand	1	1	1750-1900	Nederland	slibversiering met ringeloor. Opstapelende grote V vormen	klein fragment
V15.KER .19	r-bor	3	rand	1	1	1700-1875	Nederland	inwendig spiraal van slib	
V15.KER .20	r-bor	3	rand	1	1	1700-1875	Nederland		
V15.KER .21	r-bor	10	bodem	1	1	1700-1775	Nederrijn, Duitsland	ringeloor slibversiering rasterlijnen op binnenzijde	klein fragment Nederrijns aardewerk
V15.KER .22	r-bor		bodem	1	1	1700-1875	Nederland	inwendig slibversiering spiraal	
V15.KER .23	r-indet		wand	1	1	1650-1850	Nederland	inwendig bodem bedekt met slib	
V15.KER .24	r-indet		wand	1	1	1700-1875	Nederland	inwendig witte slib, uitwendig geheel met mangaanoxide glazuur	
V15.KER .25	w-ver	2	wand	1	1	1675-1750	Nederland		klein fragment
V15.KER .26	w-indet		wand	4	4	1650-1850	Nederland	buitenzijde bevat groen koperoxide glazuur	
V15.KER .27	w-indet		wand	2	1	1650-1800	Nederland		
V15.KER .28	w-indet		bodem	1	1	1650-1859	Nederland		
V15.KER .29	w-indet		bodem	1	1	1700-1875	Nederland	uitwendig groen koperoxide glazuur	
V15.KER	S2-kni		wand	1	1	1700-1900	Duitsland		halve knikker

Opgraving - variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

.30									
V15.KER .31	S2-fle		bodem	1	1	1800-1900	Duitsland		mineraalwater- fles
V15.KER .32	S2-indet		wand	2	1	1700-1900	Westerwald, Duitsland	kobaltblauwe bloem aan buitenzijde	
V15.KER .33	S2-indet		wand	2	2	1600-1900	Duitsland		twee grote scherven van grote voorwerpen, mogelijk grote potten of kannen.
V1.KKP.1		-	bodem	1	1	1600-1800	Europa		Pijpaarden object, mogelijk kopje? eierdopje?

Bijlage 6. Determinatielijst glas

Nummer	N	MAE	Baksel	Type	Fragmentatie	Datering	Herkomst	Decoratie	Opmerkingen
V1.GLS.1	1	1	gl-roe		bodem	1625-1750	Europa		onderdeel van de bodem van een roemer
V1.GLS.2	1	1	gl-bek		bodem	1600-1875	Europa		bodem van een beker
V2.GLS.1	1	1	gl-ber	1	archeologisch compleet	1500-1575	Europa	glas kleurt blauw, uitwendig twee horizontale rijen van noppen.	fel blauw glas
V2.GLS.2	1	1	gl-kel	1	wand	1700-1800	Europa		klein fragment
V3.GLS.1	1	1	gl-fle		bodem en wand	1850-1925	Nederland		
V3.GLS.2	1	1	gl-fle		bodem	1650-1775	Nederland		bolle bodem van een grote ronde bolle wijnfles
V3.GLS.3	1	1	gl-fle		wand	1650-1900	Europa		vorm niet duidelijk wegens de grootte van de scherf, maar zal een fles vorm geweest zijn
V3.GLS.4	1	1	gl-pot	6	compleet	1900-1950	Nederland		klein potje
V3.GLS.5	1	1	gl-kel	6	wand	1700-1800	Europa		kelkglas
V8.GLS.1	2	2	gl-bek		bodem en wand	1700-1900	Nederland	decor niet duidelijk	
V11.GLS.1	2	1	gl-indet		wand	1700-1900	Nederland		klein stukje glas waarvan vorm niet herkenbaar is
V12.GLS.1	1	1	gl-indet		rand	1700-1900	Europa		klein deel vensterglas
V12.GLS.2	1	1	gl-indet		rand	1700-1900	Europa	bevat een glasbobbels	bevat een glasbobbels
V12.GLS.3	1	1	gl-indet		rand	1800-1900	Europa	dikker glas dat in dunne stroken is gesneden	
V12.GLS.4	1	1	gl-indet		wand	1650-1800	Europa		mogelijk de bolle vorm van een roemer
V15.GLS.1	1	1	gl-indet		wand	1800-1900	Europa		klein fragment vensterglas
V15.GLS.2	1	1	gl-fle		rand	1700-1900	Europa		klein flesje met platte omgekrulde lip
V15.GLS.3	1	1	gl-indet		rand	1800-1950	Europa		niet een vorm herkenbaar

Bijlage 7. Determinatielijst bouwkeramiek

Nummer	N	MAE	Fragmentatie	Vorm	Baksel kleur	Dikte	Herkomst	Datering	Decoratie
V2.KBW.1	1	1	hoek	wandtegel	wit	0,8	Nederland	1640-1690	grote grove hoek 9 stip spin
V3.KBW.1	1	1	1	baksteen	rood		Nederland	1800-1950	
V8.KBW.1	2	1	wand en hoek	wandtegel	grijs/geel	0,8	Nederland	1800-1900	wit
V8.KBW.2	1	1	hoek	wandtegel	wit	0,7	Nederland	1700-1800	hoek: spin / decor: in blauw een figuurtje dat mogelijk aan het vissen is?
V11.KBW.1	1	1	rand en wand	wandtegel	lichtbruin	1	Nederland	1700-1770	blauw decor met een vrouwtje dat tegen een steen of ander figuur aanzit en naar een ton staart?
V11.KBW.2	1	1	fragment	wandtegel	wit	0,5	Nederland	1875-1975	wit
V12.KBW.1	1	1	wand en hoek	wandtegel	wit	0,7	Nederland	1700-1800	Hoek: ossenkop / blauw decor met Jezus die het gezicht aanraakt van een man bij een grot gebouw
V12.KBW.2	1	1	wand en hoek	wandtegel	wit	0,6	Nederland	1700-1800	paars floraal decor over gehele tegel
V15.KBW.1	1	1	wand	wandtegel	wit	1	Engeland	1850-1910	bruin floraal motief met geometrisch decor

Bijlage 8. Determinatielijst pijpaaarde

Nummer	Kop of steel	Model Kop	Hielmerk	Zijmerk	Bijmerk	N	MAE	Datering	Herkomst	Opmerkingen
V1.KKP.2	Kop	ovaal-vormig	K ongekroond		wapen van Gouda	1	1	1750-1850	Gouda	Adrianus Sparnaaij (merk in huur van Jan Verspuij)
V1.KKP.3	Steel					7	7	1600-1900	Nederland	
V1.KKP.4	Kop	ovaal-vormig	72 gekroond		stip – wapen van Gouda?	1	1	1820-1860	Gouda	Adrianus Sparnaaij (merk in huur van Jan Verspuij)
V1.KKP.5	Kop	ovaal-vormig	Drie ruiten gekroond		s – wapen van Gouda	1	1	1700-1750	Gouda	Cornelis Teunisz Bouman
V1.KKP.6	Kop	ovaal-vormig	55 gekroond		wapen van Gouda met een s – indet	1	1	1720-1750	Gouda	NV Goedewaagen's Koninklijke Hollandsche Pijpen- en Aardewerkfabrieken
V1.KKP.7	Kop		AP monogram gekroond			1	1	1760-1810	Gouda	Teunis Brammert of Huijbert Verspuij
V1.KKP.8	Kop		WS gekroond			1	1	1875-1925	Gouda	Firma P. van der Want
V1.KKP.9	Kop		67 gekroond		wapen van Gouda	1	1	1770-1820	Gouda	meerdere pijpenmakers mogelijk
V1.KKP.10	Kop		73 gekroond		wapen van Gouda	1	1	1745-1773	Gouda	Arij van Houten
V1.KKP.11	Kop	trechter vormig	gekroonde trekzaag			2	2	1720-1760	Gouda	
V1.KKP.12	Kop		Parel		beide kanten wapen van Gouda	1	1	1730-1750	Gouda	Abraham Eling de oude
V1.KKP.13	Kop		99 gekroond			1	1	1720-1844	Gouda	
V1.KKP.14	Kop		dubbel kruis			1	1	1800-1855	Gouda	
V1.KKP.15	Kop	ovaal-vormig	niet herleidbaar		beide kanten wapen van Gouda	1	1	1775-1900	Gouda	
V1.KKP.16	Kop					3	3	1700-1900	Nederland	onidentificeerbaar
V1.KKP.17	Kop	trechter vormig				2	2	1680-1745	Gouda	zonder merkteken steel bevat een kartelrand

Opgraving – variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

V1.KKP.18	Kop	dubbelconisch				1	1	1650-1700	Nederland	laat dubbelconische pijp
V1.KKP.19	Kop	ovaalvormig	niet zichtbaar wegens aanslag			1	1	1775-1850	Nederland	grote ovoide pijpenkop
V1.KKP.20	Kop	trechtervormig				1	1	1680-1745	Nederland	sierrand op rand kop
V2.KKP.1	Steel					1	1	1600-1900	Nederland	
V2.KKP.2	Kop		dubbel kruis		wapen van Gouda	1	1	1800-1855	Gouda	
V2.KKP.3	Kop		PP gekroond		beide kanten wapen van Gouda	1	1	1720-1770	Gouda	Jan Hopkooper
V2.KKP.4	Kop		WI gekroond Of WT gekroond		wapen van Gouda	1	1	1690-1920	Gouda	
V2.KKP.5	Kop		niet herleidbaar		wapen van Gouda	1	1	1775-1900	Gouda	
V2.KKP.6	Kop	trechtervormig			niet herleidbaar	1	1	1680-1740	Nederland	
V2.KKP.7	Kop	trechtervormig		tutorrozen aan beide zijden		1	1	1700-1740	Nederland	
V2.KKP.8	Kop	trechtervormig			3 stippen boven elkaar	2	2	1700-1740	Gouda	
V2.KKP.9	Kop	trechtervormig			1 stip aan 1 zijde	1	1	1720-1730	Gouda	
V2.KKP.10	Kop	trechtervormig				5	5	1680-1745	Nederland	
V3.KKP.1	Steel					3	3	1700-1900	Nederland	
V3.KKP.2	Kop			gekroonde? niet zichtbaar		1	1	1650-1800	Nederland	merk op zijkant is niet goed zichtbaar
V3.KKP.3	Kop					1	1	1700-1900	Gouda	
V3.KKP.4	Kop	kromkop	merkje fleur de lis op bodem			1	1	1800-1950	Nederland	zeer grote kop 90 graden op steel
V3.KKP.5	Kop					1	1	1725-1825	Nederland	ketelversiering bloemmotief
V3.KKP.6	Kop					4	3	1650-1700	Nederland	laat dubbelconische pijp
V3.KKP.7	Kop		Zespuntig e ster		beide kanten wapen van	1	1	1730-1750	Gouda	

Opgraving - variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

					Gouda					
V3.KKP.8	Kop		Parel		beide kanten wapen van Gouda	1	1	1730-1775	Gouda	
V3.KKP.9	Kop		222		beide kanten wapen van Gouda met S	1	1	1750-1800	Gouda	kleinere bolle kop
V3.KKP.10	Kop	trechter vormig	Roemer			1	1	1680-1740	Gouda	klein roemertje op hielmerk
V3.KKP.11	Kop	trechter vormig	WI of WT			1	1	1650-1800	Gouda	
V4.KKP.1	Kop	kromkop	27 gekroond		wapen van Gouda	1	1	1800-1900	Gouda	bolle kop
V4.KKP.2	Kop			99 gekroond		1	1	1700-1900	Gouda	
V4.KKP.3	Kop	dubbelconisch				2	2	1660-1700	Gouda	2 pijpen met laat dubbelconisch model 1 bevat steel met puntversiering
V4.KKP.4	Kop	trechter vormig		tutorrozen aan beide zijden		1	1	1700-1740	Gouda	7 punts tutorroze
V4.KKP.5	Kop	trechter vormig				1	1	1680-1745	Gouda	
V6.KKP.1	Kop					1	1	1600-1800	Nederland	
V8.KKP.1	Steel					4	3	1700-1900	Nederland	
V8.KKP.2	Kop	trechter vormig				4	1	1680-1745	Nederland	
V8.KKP.3	Kop			trekzaag gekroond		1	1	1720-1760	Gouda	vorm niet compleet
V8.KKP.4	Kop	trechter vormig				1	1	1680-1745	Nederland	
V8.KKP.5	Kop	trechter vormig	HMD			1	1	1690-1720	Gouda	
V8.KKP.6	Kop			Landman	wapen van Gouda	1	1	1710-1790	Gouda	
V8.KKP.7	Kop	trechter vormig	niet zichtbaar			1	1	1680-1745	Gouda	hielmerk zeer slecht zichtbaar
V8.KKP.8	Kop	trechter vormig		zeemermijn met spiegel	B	1	1	1700-1745	Gouda	Bijmerk onbekend
V8.KKP.9	Kop	ovaalvormig	SB Gekroond		Beide zeiden Wapen	1	1	1775-1795	Gouda	S boven wapen stopt na 1835

Opgraving - variant archeologische begeleiding Sluisstraat te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad

					van Gouda met S					
V8.KKP.1 0	Kop	ovaal- vormig	WL gekroond		beide zeiden wapen van Gouda met S	1	1	1730-1745	Gouda	S boven wapen stopt na 1835
V8.KKP.11	Kop	ovaal- vormig	39 gekroond		wapen van Gouda	1	1	1775-1800	Gouda	grote pijpenkop
V8.KKP.1 2	Kop	ovaal- vormig	melkmeid		wapen van Gouda	1	1	1800-1850	Gouda	grote late pijpenkop
V12.KKP. 1	Kop					1	1	1700-1900	Nederland	
V15.KKP. 1	Kop	trechter vormig		PVB gerkoon d		1	1	1720-1755	Gouda	

Bijlage 9. Determinatielijst leer

Nummer	Object	Compleetheid	ABR code	Type Volken	Type Goubitz	Datering	Snijsporen	Opmerkingen
V1.ODL. 1	schoenzool ; lengte 22 cm; leer	compleet	SCHOEISL. ZOOL	xxx	xxx	1600- 1750	nee	met mogelijke hielverhoging

Bijlage 10. Determinatielijst bot

VNR	SUB	SNR	KLASSE	SOORT	ELEM	TOT NETTO	TOT BRUTO	FRAGM	SYM	FUSION	PCT	BE	VR
7	1	1	ZOOGD	LM	COSTA	1	1				25-49%	H	
5	1	1	ZOOGD	LM	COSTA	1	1				25-49%	HS	
13	1	1	ZOOGD	LM	COSTA	1	1				10-24%	H	V
16	1	1	ZOOGD	O/C	FEM	1	1	DIA	L		25-49%		V
9	1	1	ZOOGD	LM	COSTA	1	1				25-49%		
9	2	1	ZOOGD	LM	COSTA	1	1				25-49%	H	
9	3	1	ZOOGD	BOS	FEM	1	1	PROX		PV	0-9%	H	V
9	4	1	ZOOGD	O/C	FEM	1	1	DIST	L	DV	75-99%	S	V
9	5	1	ZOOGD	BOS	FEM	1	1	DIA			0-9%		

Concordantielijst dierlijk botmateriaal: betekenis kolommen en gebruikte afkortingen per kolom

-Kolom vnr: vondstnummer

-Kolom klasse: klasse gewervelden
ZOOGD = zoogdieren

-Kolom soort: diersoort
BOS = *Bos taurus* (rund)
LM = Large mammal (groot zoogdier)
O/C = *Ovis aries* of *Capra hircus* (schaap of geit)

-Kolom elem: element
COSTA = costa
FEM = femur

-Kolom totaal netto: aantal fragmenten na plakken / combineren
Dit totaal wordt gebruikt voor de berekeningen en is altijd gelijk of kleiner aan het getal dat bij kolom totaal bruto staat vermeld

-Kolom totaal bruto: aantal losse fragmenten

-Kolom fragm: fragment (welk deel van het bot)
DIA = diafyse
DIST = distaal
PROX = proximale

-Kolom sym: symmetrie
L = links
R = rechts

-Kolom fusion: epifysevergroeiing
DV = distaal vergroeid
PV = proximale vergroeid

-Kolom pct: percentage van het bot dat bewaard is gebleven t.o.v. het oorspronkelijke element, ingedeeld in een aantal klassen

-Kolom be: bewerkingssporen / slachssporen
H = haksporen
HS = hak- en snijsporen
S = snijsporen

-Kolom vr: vraat- en knaagsporen

Bijlage 11. Catalogus keramiek en glas

Catalogus keramiek en glas (P. Veenstra)

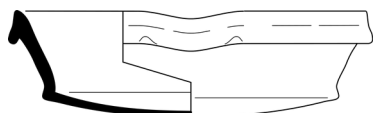
Verklaring:

- 1a vondstnummer
- 1b contextbeschrijving (verwijzing spoornummer)
- 2 code van het voorwerp volgens het Deventer systeem
- 3 datering object
- 4a afmetingen: breedte/hoogte in cm
- 4b beschrijving voorwerp
- 5a materiaalsoort
- 5b beschrijving glazuur/kleur
- 5c beschrijving decoratie
- 5d beschrijving merk/gebruikssporen/slijtage/diversen
- 6a beschrijving bodem
- 6b beschrijving oor/steel/additieven
- 6c mate van fragmentatie/compleetheid
- 7 beschrijving functie
- 8 land, regio, plaats van productie
- 9 literatuurverwijzing

Foto's zijn niet op schaal, tekeningen zijn schaal 1:4 tenzij anders vermeld.

Tekeningen en foto's door P. Veenstra.

Materiaalsoort KER

Schaal 1:4

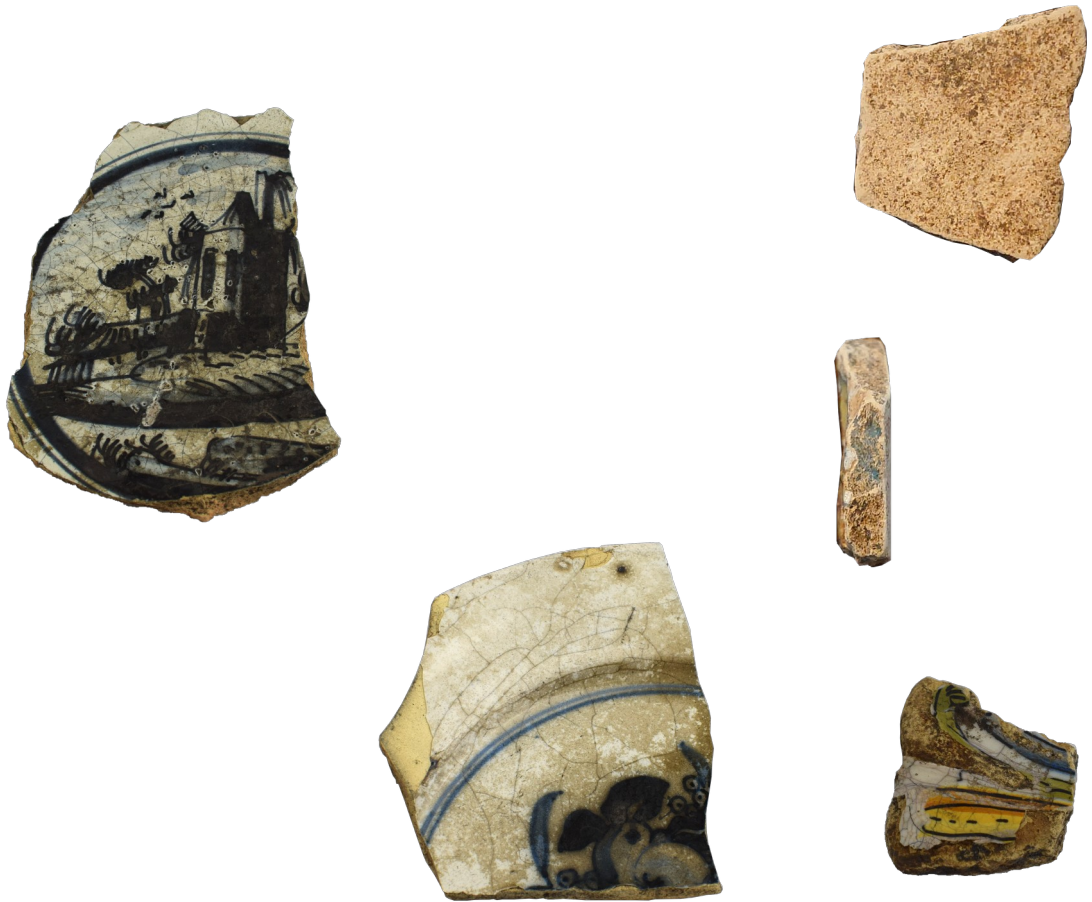
1
1a Vondstnr. 1.2
1b Slootvulling (S1)
2 w-bak-5
3 1575-1625
4a
4b Bakpan met zijwand en manchetrans
5a Witbakkend aardewerk
5b Inwendig loodglazuur met koperoxide
5c -
5d -
6a Standvlak
6b Steel
6c Archeologisch compleet
7 Bakpan
8 Nederland
9 -

Schaal 1:2

2
1a Vondstnr. 1.6
1b Slootvulling (S1)
2 p-bor-1
3 1700-1750
4a
4b Klein bord (van kop en schotel) met uitgebogen rand, standring
5a Porselein
5b Dubbelzijdig veldspaatglazuur
5c Bloemen in blauw en bruin kapucijn op achterzijde
5d -
6a Standring
6b -
6c Archeologisch compleet
7 Bord (schotel, van kop en schotel)
8 China
9 -

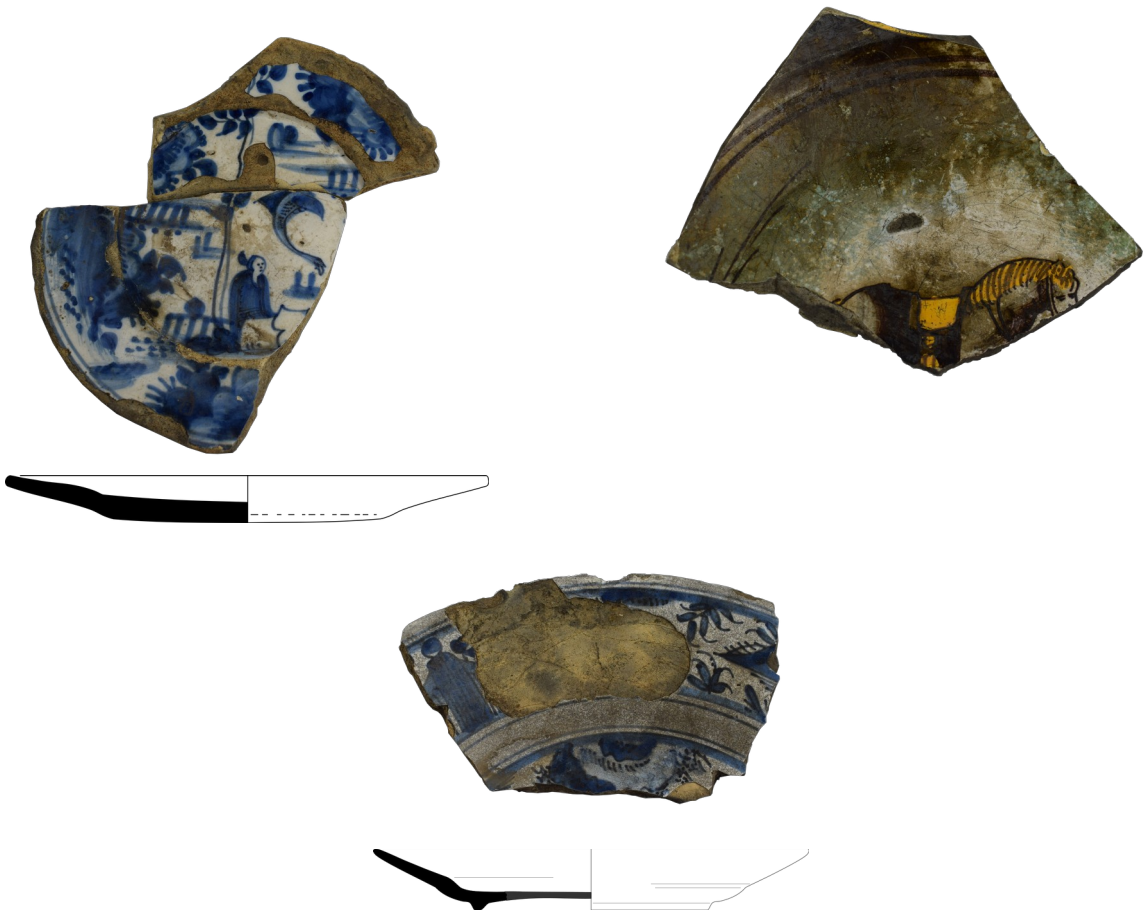
3
1a Vondstnr. 1.10
1b Slootvulling (S1)
2 m-bor-
3 1600-1650
4a
4b Bord
5a Majolica uit de Nederlanden
5b Inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur
5c Polychrome Compendiario decoraties op de rand
5d -
6a -
6b -
6c Randfragment
7 Bord
8 Nederland
9 -

Materiaalsoort KER

4	5	6
1a Vondstnr. 1.12	1a Vondstnr. 1.13	1a Vondstnr. 1.14
1b Sloopvulling (S1)	1b Sloopvulling (S1)	1b Sloopvulling (S1)
2 m-bor-	2 f-bor2	2 l-wyw-
3 1550-1625	3 1675-1725	3 1600-1700
4a	4a	4a
4b Bord	4b Faience	4b Wijwaterbakje
5a Majolica uit de Nederlanden	5a Faience uit de Nederlanden	5a Italiaans tinglazuuraardewerk
5b Inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur	5b Dubbelzijdig tinglazuur	5b Dubbelzijdig tinglazuur
5c Spiegel; landschap met gebouw	5c Spiegel; fruit	5c Polychrome versiering
5d -	5d -	5d -
6a Standring	6a Standvlak	6a -
6b -	6b -	6b -
6c Bodem	6c Archeologisch compleet	6c Randfragment
7 Bord	7 Bord	7 Wijwaterbakje
8 Nederland	8 Nederland	8 Italië
9 -	9 -	9 -

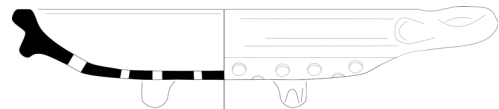
Materiaalsoort **KER**

Schaal 1:2

Schaal 1:4

7 1a Vondstnr. 1.16 1b Slootvulling (S1) 2 f-bor-2 3 1625-1725 4a 4b Plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak 5a Faience 5b Dubbelzijdig tinglazuur 5c Aziatisch geïnspireerd decor met man en vliegende vis in natuursetting 5d - 6a Standvlak 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Bord 8 Nederland 9 -	8 1a Vondstnr. 1.35 1b Slootvulling (S1) 2 f-bor-1 3 1675-1750 4a 4b Bord met knik spiegelvlag, standring 5a Faience 5b Dubbelzijdig tinglazuur 5c Aziatisch geïnspireerd decor 5d - 6a Standring 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Bord 8 Nederland 9 -	9 1a Vondstnr. 2.3 1b Slootvulling (S1) 2 m-bor- 3 1650-1750 4a 4b Bord 5a Majolica uit de Nederlanden 5b Inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur 5c Spiegel; paard 5d - 6a Standring 6b - 6c Bodem 7 Bord 8 Nederland 9 -
--	--	--

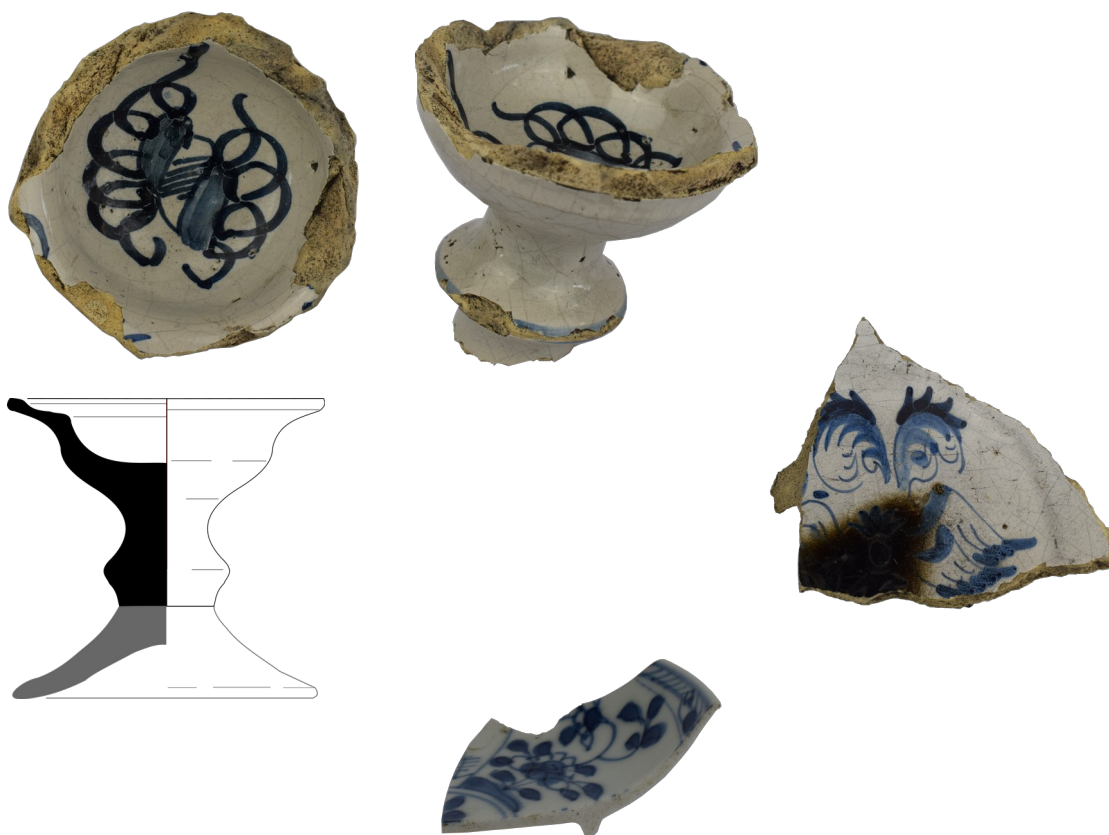
Materiaalsoort **KER**

Schaal 1:4

Schaal 1:4

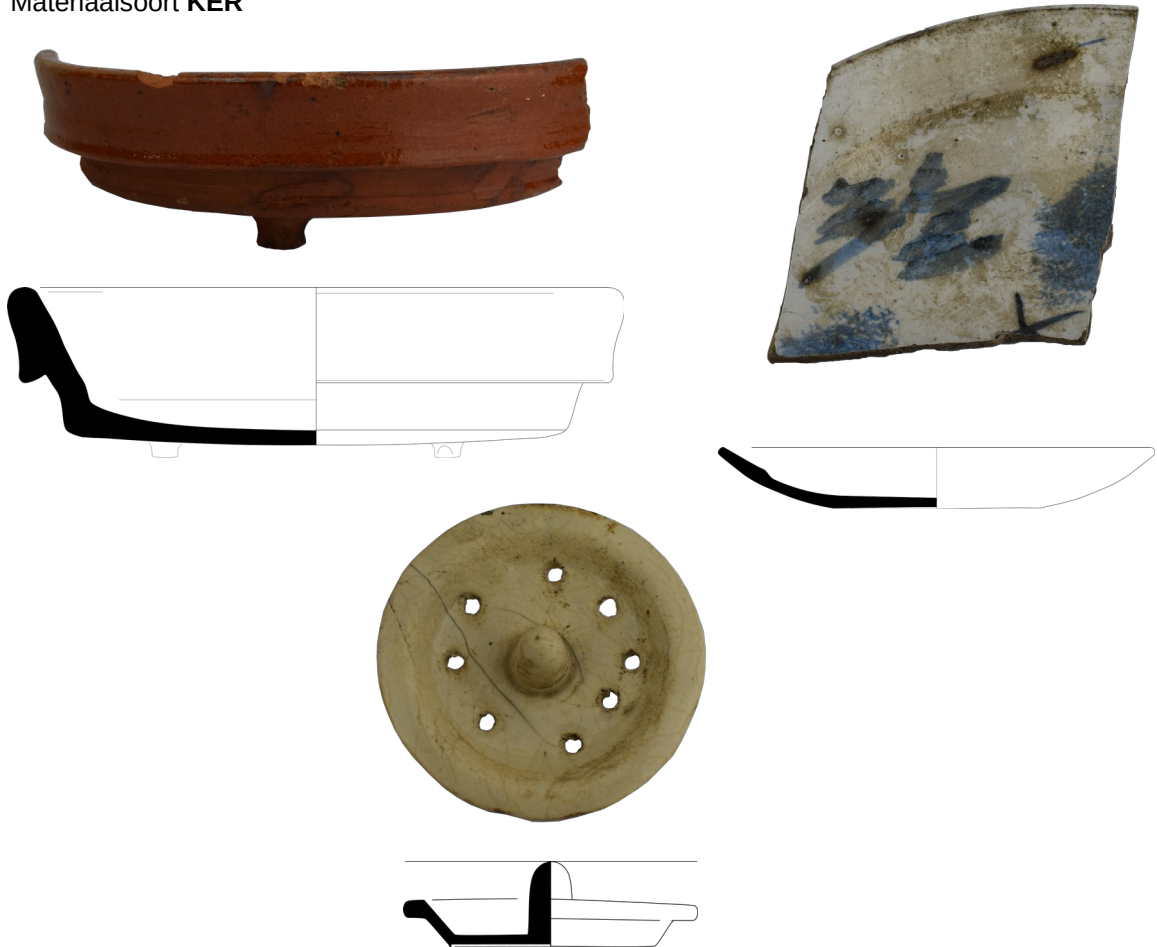
10	11	12
1a Vondstnr. 2.4	1a Vondstnr. 2.6	1a Vondstnr. 2.9
1b Sloopvulling (S1)	1b Sloopvulling (S1)	1b Sloopvulling (S1)
2 m-bor-	2 f-bor-2	2 w-lek-3
3 1600-1675	3 1650-1725	3 1625-1675
4a	4a	4a
4b Bord	4b Plat bord met platte spiegel, platte vlag inwendig met knik afgezet, standvlak	4b Lekschaal met dikke manchtrand, pootjes
5a Majolica uit de Nederlanden	5a Faience	5a Witbakkend aardewerk
5b Inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur	5b Dubbelzijdig tinglazuur	5b Dubbelzijdig loodglazuur met koperoxide
5c Spiegel; engel blazend in hoorn, vlag; geïnspireerd kraakdecor	5c Geheel wit	5c Geheel groen koperoxide
5d -	5d -	5d -
6a Standring	6a Standvlak	6a Pootjes
6b -	6b -	6b Oor
6c Bodem	6c Archeologisch compleet	6c Archeologisch compleet
7 Bord	7 Bord	7 Lekschaal
8 Nederland	8 Nederland	8 Nederland
9 -	9 -	9 -

Materiaalsoort KER

Schaal 1:2

13	14	15
1a Vondstnr. 2.11	1a Vondstnr. 3.1	1a Vondstnr. 3.13
1b Sloopvulling (S1)	1b Sloopvulling (S1)	1b Sloopvulling (S1)
2 f-zou-12	2 p-bor-1	2 m-bor-
3 1625-1675	3 1675-1750	3 1650-1800
4a	4a	4a
4b Zoutvat met S-vormige overgang spiegel-vlag en afgeplatte rand met opstaande lip, stam met hoge conische standvoet	4b Klein bord (van kop en schotel) met uitgebogen rand, standring	4b Bord
5a Faience	5a Porselein	5a Majolica uit de Nederlanden
5b Tinglazuur	5b Dubbelzijdig veldspaatglazuur	5b Inwendig tinglazuur, uitwendig loodglazuur
5c Kraakdecor	5c Bloemen	5c Floraal motief op spiegel
5d -	5d -	5d -
6a Standvoet	6a Standring	6a Standring
6b -	6b -	6b -
6c Fragment	6c Archeologisch compleet	6c Bodem
7 Zoutvat	7 Bord (schotel, van kop en schotel)	7 Bord
8 Nederland	8 China	8 Nederland
9 -	9 -	9 -

Materiaalsoort **KER**

Schaal 1:4

Schaal 1:2

Schaal 1:4

16	17	18
1a Vondstnr. 3.20	1a Vondstnr. 3.32	1a Vondstnr. 4.21
1b Sloopvulling (S1)	1b Sloopvulling (S1)	1b Sloopvulling (S1)
2 r-bak-6	2 iw-zee- (nieuw type-nummer is aangevraagd bij Deventer Systeem)	2 f-bor-5
3 1700-1800	3 1825-1915	3 1700-1800
4a	4a	4a
4b Bakpan met hoge zijwand en hoge kraagrand	4b Theefilter voor theepot met bovenstuk	4b Afgerond bord met smalle vlag, standvlak
5a Roodbakkend aardewerk	5a Industrieel wit aardewerk	5a Faience
5b Dubbelzijdig loodglazuur	5b Dubbelzijdig loodglazuur	5b Dubbelzijdig tinglazuur
5c -	5c -	5c Blauw decor, mogelijk natuur
5d -	5d -	5d -
6a Pootjes	6a -	6a Standvlak
6b Steel	6b -	6b -
6c Archeologisch compleet	6c Compleet	6c Archeologisch compleet
7 Bakpan	7 Theezeef	7 Bord
8 Nederland	8 Engeland of Nederland	8 Nederland
9 -	9 -	9 -

Materiaalsoort **KER**

Schaal 1:1	Schaal 1:1	Schaal 1:2
19 1a Vondstnr. 6.10 1b Slootvulling (S1) 2 S3-kop-3 3 1725-1775 4a 4b Afgeronde kop met rechte rand, standing 5a Industrieel engels steengoed 5b Zoutglazuur 5c - 5d - 6a Standing 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Kop 8 Engeland 9 -	20 1a Vondstnr. 8.2 1b Slootvulling (S1) 2 p-kop-1 3 1700-1775 4a 4b Kop met iets uitgebogen rand, standing 5a Porselein 5b Dubbelzijdig veldspaatglazuur 5c Uitwendig blauw met waterbuffalo 5d - 6a Standing 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Kop 8 China 9 -	21 1a Vondstnr. 8.3 1b Slootvulling (S1) 2 p-bor-10 3 1700-1775 4a 4b Afgerond bord met rechte rand, standing 5a Porselein 5b Dubbelzijdig veldspaatglazuur 5c Inwendig rood blaadjes decor 5d - 6a Standing 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Bord/ schotel (schotel van kop en schotel) 8 China 9 -

Materiaalsoort **KER**

Schaal 1:4

Schaal 1:4

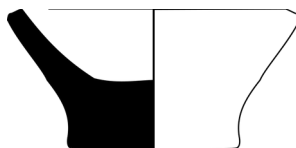
Schaal 1:1

22	23	24
1a Vondstnr. 11.1	1a Vondstnr. 12.8	1a Vondstnr. 12.25
1b Slootvulling (S1)	1b Slootvulling (S1)	1b Slootvulling (S1)
2 f-bor-5	2 f-bor-3	2 S3-kop-
3 1675-1800	3 1725-1775	3 1750-1765
4a	4a	4a
4b Afgerond bord met smalle vlag, standvlak	4b Afgerond bord op standvlak met vrij brede vlag, standvlak	4b Kopje, standing
5a Faience	5a Faience	5a Industrieel engels steengoed
5b Dubbelzijdig tinglazuur	5b Dubbelzijdig tinglazuur	5b Dubbelzijdig zoutglazuur
5c Geheel wit	5c Concentrische lijnen en stippen	5c Buitenzijde geheel blauw
5d Slecht verspreid glazuur op spiegel	5d -	5d Little's-Wedgwood Blue
6a Standvlak	6a Standvlak	6a Standing
6b -	6b -	6b -
6c Archeologisch compleet	6c Archeologisch compleet	6c Wand en bodem
7 Bord	7 Bord	7 Kop
8 Nederland	8 Nederland, Delft	8 Engeland
9 -	9 -	9 -

Materiaalsoort KER

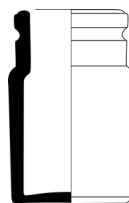
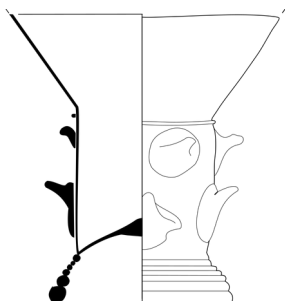
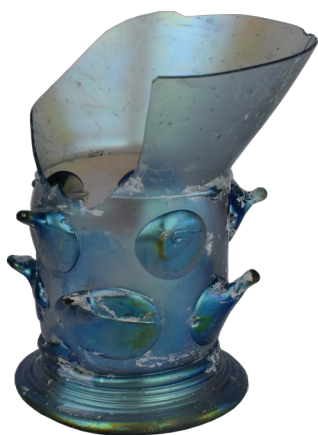
Schaal 1:4	Schaal 1:2	Schaal 1:1
25 1a Vondstnr. 15.1 1b Slootvulling (S1) 2 p-bor-5 3 1700-1775 4a 4b Plat bord met uitstaande platte brede vlag, standring 5a Porselein 5b Dubbelzijdig veldspaatglazuur 5c Bomen en grassen natuurscene 5d - 6a Standring 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Bord 8 China - 9	26 1a Vondstnr. 15.2 1b Slootvulling (S1) 2 p-bor-1 3 1750-1800 4a 4b Klein bord (van kop en schotel) met uitgebogen rand, standring 5a Porselein 5b Dubbelzijdig veldspaatglazuur 5c Inwendig versierde rand en spinnetje/vliegje 5d - 6a Standring 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Bord/ schotel (van kop en schotel) 8 China 9 -	27 1a Vondstnr. 15.4 1b Slootvulling (S1) 2 p-kop-4 3 1725-1800 4a 4b Kop met iets uitgebogen rand, standring 5a Porselein 5b Dubbelzijdig veldspaatglazuur 5c Uitwendig bloemdecor, inwendig bloemetje op spiegel 5d - 6a Standring 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Kop 8 China 9 -

Materiaalsoort **KER / PYP**

Schaal 1:1

28	29	
1a Vondstnr. 2.21	1a Vondstnr. 1.1	
1b Slootvulling (S1)	1b Slootvulling (S1)	
2 p-indet-	2 py-indet-	
3 1750-1800	3 1600-1800	
4a h; 11,0/ b; 5,0	4a h; 1,8 / b; -	
4b langwerpig voorwerp met bolling aan bovenzijde en smalle taille, hol.	4b bodem van pijpaaarde met verhoogde standvlak , standvlak	
5a Porselein	5a Pijpaarde	
5b uitwendig veldspaatgalzuur	5b -	
5c blauw; landschap met huis.	5c -	
5d -	5d -	
6a -	6a standvlak	
6b – Houten stokje in holte	6b -	
6c wandfragment	6c bodem	
7 onbekend	7 onbekend	
8 China	8 Nederland	
9 -	9 -	

Materiaalsoort GLS

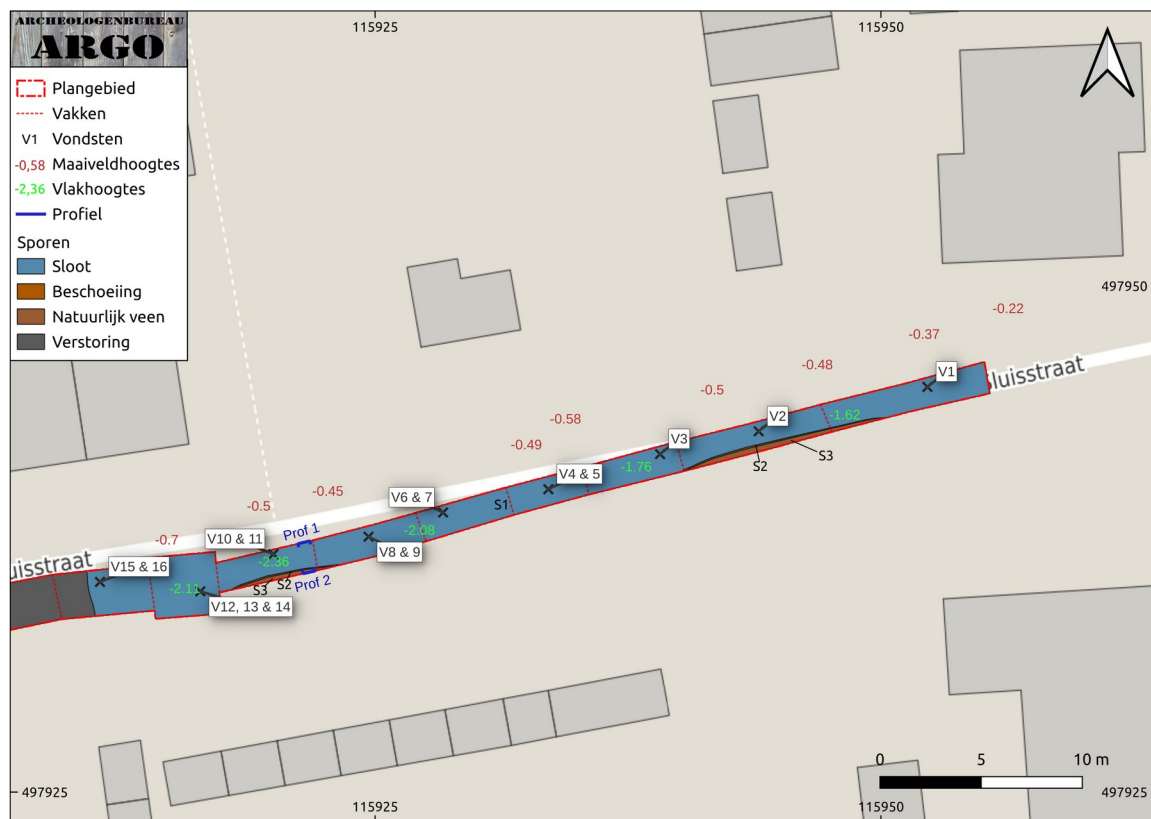

Schaal 1:2

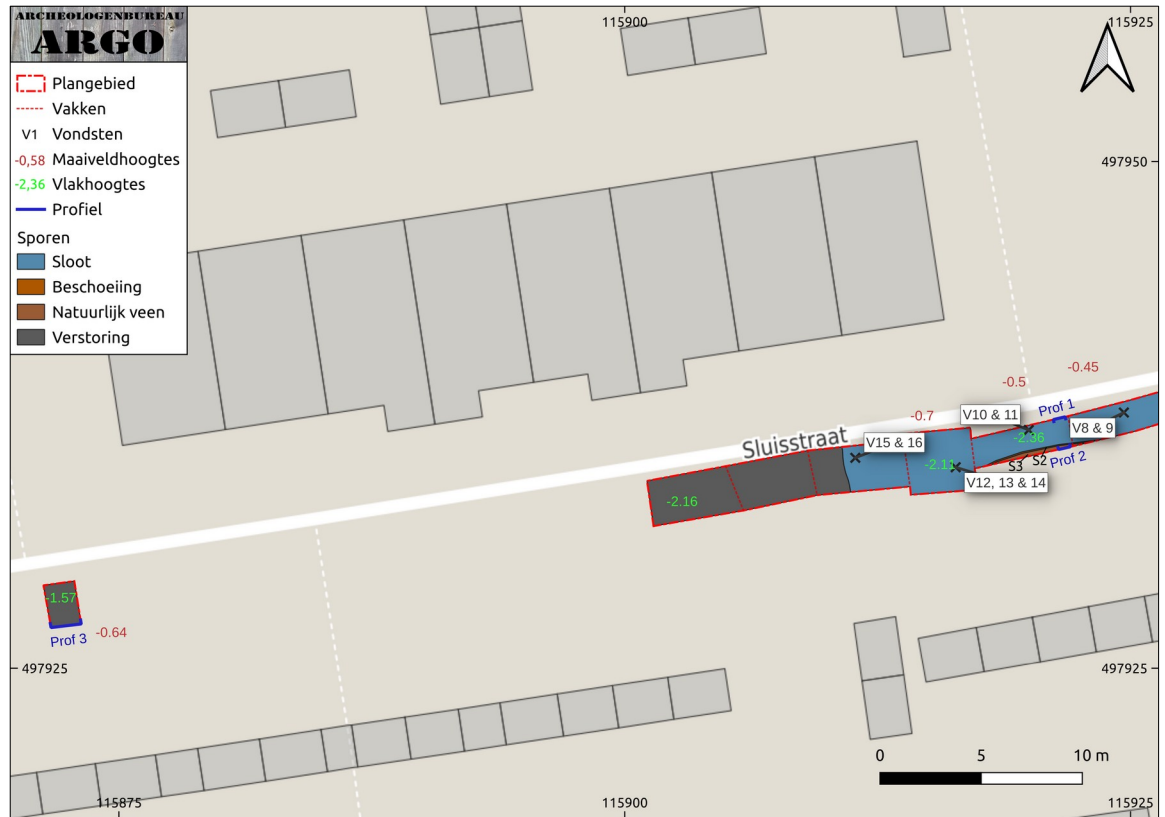
Schaal 1:2

30 1a Vondstnr. 2.1 1b Slootvulling (S1) 2 gl-ber- 3 1575-1625 4a 4b Berkemeier met scherpe cuppa en draad op de overgang naar de schacht en twee verspringende horizontale rijen puntnoppen, gewonden draadvoet. 5a Glas 5b Blauw glas 5c - 5d - 6a Standvoet 6b - 6c Archeologisch compleet 7 Drinkglas 8 Europa 9 -	31 1a Vondstnr. 3.4 1b Slootvulling (S1) 2 gl-pot-6 3 1900-1950 4a 4b Glazen potje 5a Glas 5b Doorzichtig kleurloos glas 5c - 5d - 6a Standvoet 6b - 6c Compleet 7 Flesje 8 Europa 9 -	
--	--	--

Bijlage 12. ASK oostkant

Bijlage 13. ASK westkant

Bijlage 14. Vakindeling begeleiding